Nummer 10 | Donderdag 6 Maart 1930 | 30ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Generaal G. C. E. van Daalen †

Op 24 Februari j.l. overleed te 's-Gravenhage, waar hij sedert jaren gevestigd was, de gep. luitenant-generaal J. C. E. van Daalen, oud-commandant van het leger in Ned.-Indië. Met hem is een kranig aanvoerder en een officier van zeldzame bekwaamheid heengegaan. Hij nam aan het openbare leven in de residentie geen deel en zijn naam werd de laatste jaren daarom zelden meer vernomen, maar in onze koloniale krijgsgeschiedenis zal zijn naam blijven voortleven als die van één der grootsten die haar hebben helpen maken.

Men weet, dat generaal Van Daalen vooral bekend is geworden door zijn grooten Gajotocht, dien hij in 1904 als overste ondernam. Die tocht heeft vooral hier te lande veel critiek uitgelokt. Menige tegenstand werd ondervonden en eerst in 1913 was het verzet in het Gajoland beëindigd, na tal van bloedige en zware gevechten.

In Juli 1909 werd generaal Van Daalen als opvolger van generaal Van der Willigen, tot legercommandant benoemd. Hij bleef chef van het departement van Oorlog tot April 1914, toen generaal Michielsen hem opvolgde.

Generaal Van Daalen was 23 Maart 1863 te Makassar geboren, 6 September 1879 werd hij cadet bij de Artillerie. Op 1 Juli 1882 kwam hij op de Militaire Academie en hij verliet deze 10 Juli 1883 als 2e luitenant bij de Artillerie. Op 8 November 1884 vertrok hij als 2e-luitenant bij de artillerie in het N.-I. leger naar Indië.

Den 26en Januari 1891 vertrok Van Daalen naar Nederland ter detacheering op de Krijgsschool en 28 Mei 1894 werd hij tot kapitein bevorderd. Daarop volgde den 22en December vertrek naar Indië en bij aankomst aldaar plaatsing bij het Subsistentenkader te Batavia, terwijl hij 19 November 1895 gedetacheerd werd bij de 4e Opnemingsbrigade ter Sumatra's Westkust te Padang.

Den 11en April 1896 werd Van Daalen ter beschikking gesteld van den commandant van Atjeh en Onderhoorigheden en 9 Januari 1897 bij den generalen staf van dit gewest geplaatst, waarop 1 Februari 1898 de aanstelling tot chef van den generalen staf in de 1e Militaire Afdeeling op Java volgde.

Wegens uitstekende militaire verrichtingen werd Van Daalen in 1901 buitengewoon bevorderd tot majoor. Steeds bij den generalen staf dienende, werd hij 26 Mei 1903 gepromoveerd tot luitenant-kolonel en belast met het politiek en militair beheer van de Gajo- en Alaslanden. In dezen rang leidde hij de beroemde expeditie 8 Februari—23 Juli 1904, waarop 6 Mei 1905 zijn benoeming tot militair-commandant van Atjeh en tevens gouverneur van dat gewest volgde, terwijl hij 26 Juli 1905 wederom bij buitengewone bevordering den kolonelsrang verwierf. Nog geen twee jaren later, 21 Mei 1907, werd hij generaal-majoor en chef van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië. In 1909 werd hij leger-commandant.

26 Mei 1914 werd hem eervol ontslag uit den dienst verleend.

De overledene was commandeur van de Militaire Willemsorde, ridder in de orde van den Ned. Leeuw, ridder 1e klasse van de Pruisische Kroonorde en drager van de eere-sabel.

De Zending in Nederlandsch Oost- en West-Indië

door

Mr. Drs. P. A. F. BLOM

II.

Wij zijn thans gekomen aan het overzicht van den arbeid der zending in Oost en West.

A. Nederlandsch-Indië.

1. Java.

Opmerkelijk is het, dat de zending in West-Java veel vrucht draagt onder de Chineezen, zoo zelfs, dat men op een gegeven oogenblik wilde komen tot een Chineesche kerk op Java.

De Methodisten, die zich van dit eiland teruggetrokken hebben, gaven hunne scholen en gemeenten aan de Nederlandsche Zendingsvereeniging over.

a. West-Java.

Op Batavia werkt het Genootschap voor in- en uitwendige zending, voorts het Leger des Heils en de zevende dags-adventisten. Meester Cornelis telt een Inlandsche gemeente, terwijl te Depok een 1000 zielen tellende Christengemeente aanwezig is. Dan is daar een seminarium voor het opleiden tot zendeling voor verschillende gebieden in onze Oost.

Te Toegoe vindt men nog een Inlandsche Protestantsche gemeente van ongeveer 150 zielen met een Inlandsch leeraar als voorganger.

In Soekaboemi zien we de Nederlandsche Zendingsvereeniging optreden middels een zendeling als vertegenwoordiger; in Tjandjoer werkt de Soendaneesche-Evangelische zending. Behalve de Indische Kerk heeft men te Bandoeng een Evangelisatie vereeniging, het Leger des Heils, de Nederlandsche Zendingsvereeniging en de Gereformeerde Kerken. Eenige zendingsziekenhuizen en hulpziekenhuizen zijn in West-Java aanwezig, zoo te Bandoeng, Tjparai, Tjideres, Poerwakarta en Djoentikebon, waar ook een zendeling is.

b. Midden-Java.

Een zendingsgemeente van het Nederlandsch Zendingsgenootschap met kerk en school heeft men ter hoofdplaats Cheribon, doch de Europeesche zendeling woont te Djoentikebon.

Te Pemalang alsmede te Moga heeft men een gemeente van het Salatiga-comité.

Te Semarang heeft de Indische Kerk een uitgebreid zendingswerk, terwijl de Salatiga-zending voornamelijk onder de Chineezen ter plaatse werkt. Het bekende ooglijdershospitaal aldaar behoort aan het Leger des Heils, hetwelk ook te Pelantoengan het bekende melaatschendorp heeft.

Te Salatiga, Ambarawa, Oengaran en Kedoengdjati zijn gemeenten van de zooeven genoemde Salatiga-zending; de Wittekruis-kolonie Warak is een speciale zendingspost van de familie van Emmerik. In totaal telt de Salatiga-zending een tiental posten met ruim 3000 leden en zijn er voorts twee zendingshospitalen te Poerwodadi en te Blora, voorts hulpziekenhuizen te Kalitjeret, Ambawara, Oengaran en Bodjonegoro.

De Doopsgezinde Zendingsvereeniging heeft ook in het Noordelijk deel van Midden-Java haar terrein, zoo te Mergaredja, bij Tajoe de oudste zendingspost te Kedoeng-Pendjalin, te Kajoe-Apoe bij Koedoes en te Kelet, op welke laatste plaats ook een zendingsziekenhuis aanwezig is, het centrum der medische zending.

Te Donoredjo heeft men een melaatschen-inrichting en ten slotte is er een Christen-Javanenkolonie te Panggoengsen.

Opmerkelijk eindelijk is het aanwezig zijn van een Chineesche Christen gemeente te Koedoes, van ongeveer 200 zielen.

In de Vorstenlanden treffen wij de zending van de Gereformeerde Kerken, in het gewest Banjoemas werkt deze zending ook, o.m. te Sidaredja onder de Chineesche bevolking; er bevinden zich daar ook Christen-Javanen. Te Poerbalingga valt een sterke actie voor het Christendom onder de Chineezen waar te nemen.

Te Soerakarta vindt men een gemeente dezer zending met ruim 1700 leden, te Sragen zag men ook al een flinke zendingspost verrijzen, terwijl men te Klaten de werking van de zending evenzoo bespeuren kan. Daarnaast valt een stijging van het aantal Christenen te Djogja zelf te merken. Wates ten Westen van deze hoofdplaats kan ook al op een gemeente bogen, terwijl in het Keboemensche 12 gemeenten verrezen zijn, van welke Keboemen zelf en Glonggong genoemd mogen worden. Poerworedjo verdient evenzoo vermelding, al was het alleen maar van wege het ziekenhuis, dat een up to date baby-afdeeling telt. Magelang in het hartje van Kedoe is gebiedsdeel van de Gereformeerde Kerken, waar een missionair predikant zijn zegenrijk verricht, er zijn reeds 536 leden. Evenals te Solo, Djogja, Poerabalingga heeft de Gereformeerde Kerken-zending een ziekenhuis in Wonosobo aan den voet van den Dieng.

c. Oost-Java.

Soerabaja kan, behalve op de Indische Kerk, op een groote zendingsgemeente wijzen, en werkt het Soerabajasch zendingsgenootschap ter plaatse.

Te Semamper in het Kedirische is een zendeling van het Nederlandsche Zendingsgenootschap werkzaam, terwijl te Kediri zelf een Javaansche Christen-gemeente aanwezig is.

Oost-Java is het terrein van dit genootschap, dat echter sinds kort te samen met de zending der Gereformeerde Kerken mede bewerkt wordt. Ik wijs op de belangrijke Christenvesting te Modjowarna. In Semaroeng is een melaatschen-kolonie aanwezig door het Leger des Heils opgezet en verzorgd. Te Malang heeft de Indische Kerk een Inlandsche gemeente, terwijl aldaar en te Madjowarna ziekenhuizen zijn en te Toeren een hulpziekenhuis van het Leger des Heils. In het Besoekische werkt het Java-comité. Ook op het eiland Kangean is een zendeling aanwezig.

2. Sumatra.

Op Padang heeft de Rijnsche zending onder de Niassers en Batakkers haar veld van arbeid, terwijl daar-

naast de Indische Kerk de Inlandsche Christen-militairen bedient.

De voor Sumatra's Westkust liggende Mentawei-eilanden, alsmede het uitstervende Enggano, staan onder de Rijnsche zending, die evenzoo te Nias aanwezig is en na langen tijd van arbeid nu het geheele eiland gekerstend hebben; er zijn door deze zending 113 scholen met 8000 leerlingen opgericht.

Op de Batoe-eilanden werkt de Luthersche zending.

In Angkola, waar het Java-comité arbeidt, heeft men sterken aanwas door het zich vestigen van Batakkers, die als Christenen uit de Bataklanden komen.

Vermelding verdient nog de nabij gelegen zendingspost Pekanten van de Doopsgezinde zendings-vereeniging.

Het groote Kersteningsmiddelpunt vormt echter het ressort der Bataklanden, die meer dan 100 jaar bewerkt zijn door de Rijnsche zending, over de 250.000 Batakkers vormen de leden van de Volkskerk, in ongeveer 500 gemeenten vereenigd, voorgegaan door 20 Europeesch en 50 Inheemsche zendelingen.

Het ziekenhuis te Pea Radja verdient vermelding, terwijl daarnaast een melaatschen-inrichting te Hoeta Salem en te Sitoemba aanwezig zijn, ook is er een blinden-asyl te Hephata.

Een ambachtsschool en Mulo te Lagoe Boti naast talrijke volksscholen moeten vermeld worden.

In het Delische werkt het Nederlandsche zendingsgenootschap, dat te Sibo-langit een ziekenhuis heeft, terwijl er een zeer bekend melaatschen-dorp te Laoe si Mome bestaat. Te Medan werken het Leger des Heils, de Adventisten en de Methodisten, terwijl onder de Inlanders en Chineezen te Palembang de Methodisten arbeiden.

3. Borneo.

Te Singkwaang werkt een Amerikaansch zendingsgenootschap onder de bevolking.

In het Zuidelijk deel van Borneo werkt de Bazelsche zending, terwijl aan de Koeala Kapoeas in de Z. en O. afdeeling Adventisten, naar aanleiding van oneenigheden onder de bekeerden van de Bazelsche zending daar binnen gekomen zijn.

4. Celebes.

Het belangrijkste zendingsgebied ligt hier in de Minhassa, dat uit een missionair oogpunt, gelijk we reeds zagen, ten volle de aandacht verdient. In samenhang met de Indische kerk werkt het Nederlandsch Zendingsgenootschap.

De Indische kerk heeft hulppredikers te:

a. Air Madidi met 16000 protestanten over 35 gemeenten verdeeld, terwijl het Nederl. Zendingsgenootschap van zich heeft doen spreken door de oprichting van 26 zendingsscholen. Ook hier treft men weer tal van zendingsscholen.

b. Tondano met ongeveer 20.000 Protetstanten over 35 gemeenten verdeeld.

c. Langoan met 42000 Protestanten, verdeeld over 33 gemeenten.

d. Tomohon met 1000 Protestanten over 4 gemeenten verdeeld.

e. Sonder met ongeveer 18000 Protestanten, verdeeld over 32 gemeenten, ook hier werkt het Nederlandsch Zendingsgenootschap mee aan de Kerstening.

f. Koemelemboeai met ongeveer 15000 Protestanten 26 gemeenten verdeeld.

g. Taratara met ongeveer 12000 Protestanten over 20 gemeenten verdeeld, ook hier werkt het Nederlandsch Zendingsgenootschap samen.

h. Ratahan met ongeveer 13000 Protestanten over 19 gemeenten verdeeld, vermelding van den arbeid van het Nederlandsch Zendingsgenootschap kan ook hier niet achterwege blijven.

i. Koemelenboeai met ongeveer 15000 Protestanten over 33 gemeenten verdeeld.

j. Maoembi met 17000 leden over 34 gemeenten verdeeld.

Voorts werkt het meergenoemde genootschap te Bolang Mogondou, waar tal van Christengemeenten zijn, die echter nog gering van omvang zijn.

De Sangi- en Talaud-eilanden worden evenzoo door dit genootschap bewerkt, er zijn ongeveer bij de honderdduizend Christenen.

Posso is van ouds een groot en zegenrijk gebied van dit zendingswerk geweest en namen als Dr. Adriani en Dr. Albert C. Kruyt zijn voor goed, dank hunne wetenschappelijk hoogstaande werken over land en volk, aan de Toradjabevolking verbonden. De Toradja's hier zijn vrijwel allen tot het Christendom overgegaan, een cijfer bijv. 3000 gedoopten in een jaar. Onder de Sadang Toradja's werkt de Gereformeerde Zendingsbond met 6 zendelingen: zoowel te Makale, als te Rante Pao en Paloppo stijgt het aantal Christenen in getal.

In Zuid-Oost Celebes werkt de Nederlandsche Zendingsvereeniging te Mowewe, Taoebonto, Sanggona, Lamboeia, alwaar zendelingen van deze vereeniging aanwezig zijn; de toestand laat zich gunstig aanzien.

Te Loewoek werkt de Indische kerk en heeft verder de Indische Kerk Christengemeenten in Bone, en Oost-Celebes in het Loewoesche in totaal 70 gemeenten met ongeveer 4500 Christenen. Te Mamasa werkt een hulpprediker dier Kerk, die verschillende kleine gemeenten onder zich heeft.

5. De Kleine Soenda-eilanden.

Bali en Lombok zijn gesloten voor missie en zending, doch op Soemba treffen we de zending aan en wel die der Gereformeerde Kerken. Met verblijdende uitkomsten wordt hier gearbeid in de drie deelen, Oost-, Midden en West-Soemba. Oost-Soemba is het minst, doch West-Soemba had voor eenige jaren een dusdanige vooruitgang, dat het einde van jaar 1926 liet zien 417, het volgende jaar 552 leden; er waren op dit eilanden-deel 23 scholen met 1621 leerlingen en 44 onderwijzers, alsmede een internaat met bij de 60 kinderen.

Op Midden-Soemba werd op de hoofdplaats Waingapoe een nieuwe kerk in gebruik genomen; de Savoneesche gemeente Kamaniroe kan tot voorbeeld dienen. Een ziekenhuis met een kleine gemeente bevindt zich te Pajeti, terwijl daarnaast de gemeente Karita ligt; in Midden Soemba telt men in totaal een 700 gedoopten.

In geheel Soemba zijn in het geheel 56 volksscholen met een kleine drieduizend leerlingen, jongens en meisjes en in totaal 92 onderwijzers.

Op Timor zijn de navolgende hulppredikersressorten:

a. Kapan omvattende de Christen gemeenten in de landschappen Mollo en Amanatoeng en Amanoebang en de Inlandsche gemeente, gevormd door de gewapende politie te Kefamnanoe, in totaal 23 gemeenten, terwijl nog geen opgave van het totaal aantal Protestanten mogelijk is.

b. Tjamplong 1500 Christenen over 9 gemeenten verdeeld.

c. Koepang omvatende 12000 Christenen, verdeeld over 27 gemeenten.

De hulppredikersafdeeling van de Indische Kerk Ba'a omvat de eilanden Savoe en Roti; aanwezig zijn op het eiland: Savoe ongeveer 6000 Christenen over 18 gemeenten verdeeld, Roti ongeveer 17000 Christenen over 26 gemeenten verdeeld.

Op de eilanden Leti, Moa, Lakoer, Loeang en Sermata zijn gemeenten, alle tot de afdeeling der Indische Kerk Serwaroe behoorende, het aantal Protestanten bedraagt hier ongeveer 11000.

De eilanden Kisar, Damar, Ronang en Wetar vormen evenzoo een hulppredikersaressort (Wonreli) met 8000 Christenen.

Alor en Pantor vormen de afdeeling Kalabahi; het zijn hier vooral jonge Christen-gemeenten, wier getal leden nog klein zijn. Op de Kei- en de Aroe-eilanden vinden wij tenslotte ongeveer 8000 Christenen, op Klein-Kei ongeveer 1300, op Groot Kei 4400 en op de Aroe-eilanden 3000. Op de beide groepen vormen de zending en de missie ver de overhand boven de Moslimsche groep, terwijl ten slotte nog een deel der bevolking heidensch is.

	Prot.	Kath.	Moslims	Heidenen	Totaal
Op Klein Kei	1327	5709	5639	2697	15372
Op Groot Kei	4407	5040	7721	5071	22239
Op de Aroe-eilanden	2931	—	3532	10383	16846
	8665	10749	16892	18151	54457

In totaal zijn op de Kei-eilanden 37 Protestantsche gemeenten, terwijl het aantal op de Aroe-eilanden 17 gemeenten bedroeg.

6. De Molukken.

Op de Tenimber-groep, die met de Babar-groep de afdeeling Larat der Indische Kerk vormt, zijn, in totaal 9000 Protestanten contra 4000 Katholieken over 26 gemeenten verdeeld. De hulppredikersafdeeling Saoemlakki, bestaande uit het Zuid-Westelijk deel van het eiland Jamdena, Selaroe en Seera, wier gemeenten met 11000 leden alle aan de kust liggen; behalve dan dat de missie, gelijk wij eerder zagen, hier ook een zeer werkzaam aandeel heeft, is de zending pas begonnen met haren arbeid.

De Babar-eilanden vormen een zelfstandige hulppredikersafdeeling, omvat het eiland Babar, Wetan, Dai, Daweloor, Dawera en Marsela. Op Babar liggen 17 hoofden 3 bijgemeenten met 5000 Protestanten; op Wetang 7 hoofd- en 4 bijgemeenten met een kleine 3000 leden; op Dai drie gemeenten met 300 leden; op Daneloor en op Dawera 7 hoofdgemeenten met 1100 leden, op Marsela 7 hoofd- en 4 bijgemeenten met 1800 leden. Op het eiland Ceram bevinden zich twee hulppredikersresorten: a. Piroe omvattende 5000 Protestanten over 32 gemeenten en b. Amahai omvattende 11000 Protestanten over 51 hoofd- en 4 gemeenten verdeeld.

Op Boeroe werkt de Utrechtsche Zendingsvereeniging, die tot nu toe met slechts een Europeesch zendeling werkt en met een hulpzendeling, er is tevredenheid te constateeren, wat de vooruitgang betreft.

Op Ternate zelf treft men een zending van de Indische Kerk, terwijl op het eiland Batjan twee Inlandsche gemeenten zijn. Op Halmaheira werkt de Utrechtsche. Hier verwacht men veel van de toekomst, vooral ook door het uitzenden van twee zendelingen in 1929, waarmee het aantal weer compleet wordt.

Het brandpunt van het Protestantisme vinden wij sedert eeuwen in Ambon. De huppredikers der Indische Kerk op het eiland zijn:

a. Ambon met 12000 Protestanten over 20 gemeenten verdeeld;

b. Roemahtiga met 7000 leden, omvattende 18 gemeenten;

c. op het eiland Saparoea 14 gemeenten met 20.000 leden, op het eiland Harakoe 6 gemeenten met 6500 Peden, op het eiland Harakoe 6 gemeenten met 6500 leden.

Nieuw-Guinea doet ook al bedrijvigheid zien, op het eiland Japen en het Oostelijk Noord-Nieuw-Guinea is de zending druk bezig, voorts op de Schouten-eilanden, in de Derehbaai, te Sarmi met in totaal een 15000 Christenen, die door 14 zendelingen worden verzorgd, in 1927 werden een kleine 3000 gedoopt.

B. West-Indië.

Hiervan komt alleen in aanmerking Suriname, daar Curaçao met onderhoorigheden overwegend Roomsch-Katholiek is.

In Suriname hebben de Herrnhutters de zendingsarbeid moeten overdragen door oorlog en inflatie aan de Zeisterzending, waarbij nog komt, dat het Nederlandsch besef onder de bevolking zoo is toegenomen, dat een Nederlandsch genootschap gewenscht was.

Naast de districtszending, staat de rivieren-zending, als ik het zoo noemen mag en wel aan de Marowyne, Tapanahony, de Suriname-rivier en de Saramacca. Gestadig is de voortgang wel, ook onder de Britsch-Indiërs werkt de zending met de misie, terwijl er Javanen immegranten evenzoo bewerkt worden door beide instellingen.

Met deze 3 opstellen is het werk van Missie en Zending in onze Oost en onze West in het kort besproken en behandeld.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 25 Febr. tot Maandag 3 Maart.

Luit.-Generaal G. C. E. van Daalen, oud-legercommandant van Ned.-Indië en bekend Atjeh-figuur, is op bijna 67-jarigen leeftijd overleden. Een roemrijk soldaat uit den grooten tijd van Van Heutz, aan wien Atjeh en Nederland veel te danken hebben, is weder heen gegaan.

De heer Roosmalen is door den Suikerbond benoemd, tot diens vertegenwoordiger in Nederland.

Het Volksraadslid, mr. Jonkman (Ethische Ass.) heeft aan de regeering om uitvoerige inlichtingen gevraagd over den zelfmoord van den communist Soebakat in de Glodok gevangenis te Batavia en over de ontvluchting van geïnterneerden uit het kamp der „onverzoenlijken” in Boven-Digoel.

De P. P. P. K. I. (nationalistische federatie) organiseert in Augustus een Al-Indonesia-Congres te Batavia ook voor vereenigingen buiten het federatieve verband.

De Regeering kan niet voorkomen — schreef zij aan den Volksraad — dat uitvoering wordt gegeven aan het in Bandoeng van particuliere zijde bestaand voornemen om bestuur en politie een huldeblijk aan te bieden. En indien zij het kon, zoude zij daartoe niet bereid worden bevonden. Wie zich toch een heldere voorstelling heeft kunnen maken van hetgeen vooral ginds, en in zekere mate ook elders, van vele dezer bewakers der openbare orde voor alle groepen der Indische maatschappij, vooral in den laatsten tijd, werd gevergd, zal het niet anders dan natuurlijk vinden, dat plannen voor zulk een blijk van dank en hulde zijn gevormd. Deze erkenning van Regeeringszijde, zal door de betrokkenen zeker zéér zijn gewaardeerd.

Semarang is wegens pest besmet verklaard.

De heer J. D. Mooney, pres. van de General Motors, heeft op een noenmaal hem in het Hotel des Indes te Weltevreden aangeboden, met betrekking tot de rubbersituatie, de meening uitgesproken, dat er, welbeschouwd geen reden is tot pessimisme.

In het Lagerhuis heeft het lid de heer Kenworthy er op aangedrongen, dat het verzoek van Nederland, ter verlenging van de vergunning tot het gebruik der Engelsche vliegvelden op de luchtroute Nederland-Indië, worde ingewilligd, met het oog op de groote waarde der Ned.-Indische vliegterreinen op de route Engeland—Australië.

ARNHEM EN OMSTREKEN

FAMILIE-PENSION
PARKOORD
APELDOORNSCHESTRAAT 14
ARNHEM TEL. 23973

5144

Gelegen in de onmiddellijke nabijheid van Park „Sonsbeek" en het Velperpl. Frissche kamers. Uitstekende keuken Badkamer. C. A. S. LINTHOUT

N.V. Linnenmagazijn „'t Spinnewiel"

G. H. MEIJER
ARNHEM, Ketelstraat 12. - Telef. 26077
NIJMEGEN, Betouwstraat 1. Telef. 2459

Tricotgoederen - Huishoudgoederen
Tafelgoederen - Huwelijksuitzetten
Baby-uitzetten. 5138
INDISCHE UITRUSTINGEN

UTRECHT

Firma R. DIKS en B. GROOTENBOER
Aannemers - Timmerlieden - Metselaars
Taxatie 5184
Nieuwbouw - Verbouw - Onderhoud
TELEF. 10633 EN 10084
BREEDSTRAAT 28-30 — UTRECHT

N.V. v.h. J. E. WEENINK - Utrecht
Leverancier Utr. Industrie- en Huishoudschool
Beveelt zich beleefd aan voor de leveranties van
KOLONIALE WAREN — COMESTIBLES
GEDISTILLEERD — WIJNEN — LIKEUREN
DONKERE GAARD 6—8 — TELEF. 10110
Laat 2 x per week aan huis hooren en bezorgen
5185

U GAAT VERHUIZEN
Laat den rompslomp v. GAS-, ELECTRICITEIT-, BAD- en KEUKEN-INRICHTING over aan:
KERSBERGEN ?
UTRECHT: Oudegracht 185, Nachtegaalstr. 28
Tel. 12891 - Tel. 10842
ZEIST - Slotlaan no. 48 - Telefoon 35
5189

Drijven gaat alleen maar met den stroom mee. Wie hooger op wil, moet zwemmen. (Maandblad „Succes").

PENSION GROOSMULLER
PARKSTRAAT 35 - UTRECHT - TELEF. 12631
DINERS, bestaande uit soep, vleesch, aardappelen, groenten en toespijs voor f 1,10, per abonnement f 1,—
NACHTLOGIES met ontbijt . . . . f 2,25
VOLLEDIG PENSION, per dag . . . . . . f 3,—
2 PERSONEN op één kamer, per dag . . . . . f 2,50
WEEK- EN MAANDKAARTEN RUIME REDUCTIE
5191 Beleefd aanbevelend, J. F. GROOSMULLER

A. HOELEN
v.h. Firma A. ROSKAM & Co. 5190
SCHILDER
Janskerkhof 27-28 - Tel. Int. 11172 - Utrecht
Bevelen zich aan voor alle voorkomende
— SCHILDERWERKEN —

GERBRANDS KUNSTHANDEL
OUDKERKHOF 46 — UTRECHT
Encadrementen — Restaureeren
Vernissen — Schilderijen — Fayence
Lederwaren — Lampekappen 5188

NIJMEGEN

Piano's, Vleugels, Autopiano's, Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen — Vraagt offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5179

Fongers
degelijk - duurzaam
veilig
FONGERS-FILIALEN
te Den Haag: 5029
Laan van Meerdervoort 92a — Schuytstraat 121
Tel. 34830 — Tel. 34470

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 — 'S-GRAVENHAGE
Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting 5007

RUSTHUIS
voor bejaarden, rust- en hulpbehoevenden
ANT. DUYCKSTRAAT No. 7 7
's-GRAVENHAGE - TELEFOON 55333
5206 Directrice: Zr. M. TERBORGH

Verkoophuis Groot Hertoginnelaan 101, Den Haag
Speciaal voor Indische
:- Families ingericht -: 5107
Bestaat ruim 25 jaar
Dagelijks geopend van 10 tot 4 uur

Sigarenmagaz. „HAVANA HOUSE"
W. v. d. WORFF - Den Haag
5116 Fred. Hendriklaan 187 — Telefoon 51882
Uitsluitend 1ste klas fabrikaat
tegen concurreerende prijzen

HET IDEALE TROPENLEDIKANT
voor allen, die naar Indië vertrekken! Prijs vanaf f 21.50
Fa. J. F. HENDRIKS
GEDEMPTE BURGWAL 65 5042
DEN HAAG - TELEFOON No. 10786
Aanbevolen adres door „Oost en West"

N.V. v. Vuuren's Handel-Mij
BRANDSTOFFENHANDEL
Denneweg 67a Den Haag

Telephoon 14427
5113
Wenscht ge te ontvangen le KWALITEIT Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

Niemand werkt harder tegen zijn eigen belangen dan degeen, die uitsluitend vóór ze werkt. (De Zakenwereld).

MOLENSTRAAT 67, DEN HAAG
TELEF. 13597 5090

REPARATIES AAN BONTMANTELS
tegen uiterst billijke prijzen 5026
OPPERSEN EN ONTVLEKKEN à f 1,25
van Dames- en Heeren Costuums, Overjassen enz.
STOOMEN - VERVEN - KEEREN - REPAREEREN
ESCO WILGSTRAAT 44
TELEFOON 32155 - DEN HAAG

Het Tweede Kamerlid van Kempen heeft den minister van koloniën gevraagd of de minister mededeelen wil of het tweede gedeelte van het rapport van de commissie Hoorweg-Bennewitz, waarin voorstellen zullen worden gedaan nopens de reorganisatie van de militaire en politioneele machtsmiddelen op het eiland Curaçao, reeds door Z.Exc. is ontvangen en zoo ja, of de minister dan mededeelen wil, of de Kamer spoedig in de gelegenheid zal worden gesteld, van dat gedeelte van het rapport kennis te nemen, zooals ook geschied is ten aanzien van het eerste deel van meergenoemd rapport?

Op de begrooting voor 1931 wordt een post gebracht voor den aanleg van een wegverbinding van Langsa met zijn haven Kwala-Langsa, die gelijk bekend, thans alléén met elkaar door een spoortramlijn, de Atjeh-tram, verbonden zijn.

Naar verluidt stemt de Regeering in principe in met het voorstel tot stopzetting van de exploitatie van den spoorweg Makassar—Takalar, alsmede met de opbreking van deze lijn. De behandeling in den Volksraad kan worden verwacht.

In verband met de zeer gunstige resultaten op de lijn Batavia—Palembang is besloten deze verbinding, tweemaal per week, voorloopig naast de Singapore-luchtlijn te handhaven.

Bij de regeering zijn voorstellen ingediend voor een stelsel van verkiezingen voor alle leden van den gemeenteraad van Menado.

Op Aruba zal een nieuwe steiger worden gebouwd en de kust- en havenbelichting zéér worden verbeterd.

Een groot aantal Nederlandsche werklieden zijn eind Januari per s.s. „Simon Bolivar", „Amsterdam" en „Orinoco" naar huis teruggekeerd. Naar de Amigoe vernam, zouden er begin Februari nog meer volgen.

Een en ander is waarschijnlijk een gevolg van de restrictie der productie der Venezolaansche olievelden.

Het plan zou bestaan dat verschillende leden van den Kolonialen Raad met het s.s. „Libertador" een dienstreis zouden maken naar Aruba en met hetzelfde stoomschip, op zijn terugreis van Maracaibo naar Curaçao terugkeeren.

Het vliegveld op Hato (Curaçao) is zoo goed als gereed. Het is een prachtveld, 1 kilometer lang en 200 meter breed. Openb. Werken heeft zijn best er op gedaan. Het vliegtuig van de Panamerican Airways Inc. daalt er nu geregeld neer.

Ir. Brinkhorst, hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat te Vlissingen, is per s.s. Crynssen op Curaçao gearriveerd, om van advies te dienen inzake de oeververbinding.

Te Menado is een pokkenepidemie uitgebroken.

De geregelde luchtlijn Batavia—Medan v.v. zal in het midden van dit jaar geopend worden.

De Mij. Nederland en hare passagiers leden een groot verlies door 't overlijden van den heer J. M. Hosang de steeds hulpvaardige en hoogst bekwame agent dier Mij. te Genua, tevens een onzer uitstekende consuls-generaal.

De inspecteur der afdeeling Ziekenhuiswezen van den dienst der volksgezondheid, de heer O. Deggeler, zal 2 April e.k. in opdracht van de regeering naar Europa vertrekken om er het ziekenhuiswezen te bestudeeren.

Bij besluit van 21 dezer werd dr. J. B. Hubrecht, gezantschapsraad aan Hr. Ms. gezantschap te Londen, benoemd tot buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Rio de Janeiro.

De gouverneur der Molukken heeft aan de regeering geadviseerd om ten behoeve van de kolonisatie, uitgaande van de Ver. Kolonisatie Nieuw-Guinea op velerlei wijze steun te verleenen.

Zoodra in deze een beslissing is genomen, zal door het hoofdbestuur van de vereeniging de uitzending van een zoo groot mogelijk aantal gezinnen worden geregeld.

Het binnenlandsch bestuur in Boven-Digoel zal met een controleur worden uitgebreid.

Te Batavia had, waarschijnlijk weder door zorgeloosheidheid, weder eens een groote kampongbrand plaats welke Klenteng—Pekapoeran met zijn ca. 150 inlandsche en Chineesche huizen totaal verwoestte.

*Bij den Volksraad is ingediend een ontwerp-*ordonnantie ter aanvulling van het gestichten-reglement, beoogende om preventief gestelden, die reeds veroordeeld zijn, doch een verzoek om gratie hebben ingediend, in afwachting van een beslissing tot arbeid te verplichten, teneinde het misbruik om door een gratieverzoek te komen tot uitstel van de tewerkstelling, den kop in te drukken.

*) *Berichten hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.*

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan-uitvoering in Theater Seinpost.

Deze Zaterdagmiddag van 1 Maart j.l. te 's-Gravenhage, is werkelijk een groot succes gebleken. De groote Theaterzaal van Seinpost, waarvan tooneel en balustrades met Timoreesche Ikatweefsels versierd waren, was goed gevuld; zeker, er hadden nog meer bezoekers kunnen komen, maar zij, die er geweest zijn, hebben met volle teugen genoten, zoowel van de mooie lichtbeelden en de gloedvolle toespraken, als van de zachte Sesando-muziek, waarbij door de lieve Timoreesche jonge vrouw zoo aandoenlijk gezongen werd. Bij vele toehoordsters — en misschien ook toehoorders — kwamen de tranen in de oogen.

En in welsprekendheid staken de heer Dr. van der Sleen en C. Frans elkaar den loef af. Beiden verstaan de kunst: op scherpe, overtuigende wijze, doch zonder kwetsend te zijn, de puntjes op de i's zettend, de waarheid aan te wijzen.

De dagbladpers vermeldde dan ook in het Zondagochtend blad van 2 dezer o.m.:

„Gisteren heeft de bekende, thans in ons land vertoevende Timorees, de heer C. Frans, in het Theater De Seinpost voor de Vereeniging Boeatan een lezing gehouden over land en volk van Timor, geïllustreerd door sesandomuziek en lichtbeelden.

De Koningin-Moeder woonde de lezing bij. Ook de burgemeester, mr. J. A. N. Patijn, en echtgenoote waren aanwezig.

De middag werd geopend met sesando-spel (*) waarna de heer Frans een korte rede hield, waarin hij mededeelde, dat de zooeven gespeelde liederen dezelfde waren, als die, welke hij op Timor heeft gespeeld op dezelfde instrumenten, evenals thans met zang, begeleid door zijn echtgenoote, ter gelegenheid van een geldinzameling voor het huldeblijk aan H. M. de Koningin-Moeder, dat haar werd aangeboden bij de viering van haar 50-jarig Nederlanderschap.

Het was den heer Frans dan ook een bijzondere voldoening, deze liederen te kunnen herhalen in tegenwoordigheid van Hare Majesteit.

Het feit, dat zelfs in dien uitersten hoek van het tropische deel van het Rijk de naam van de Koningin-Moeder met liefde wordt uitgesproken, krijgt een bijzondere beteekenis nu in de Overzeesche Gewesten een geweldig tijdperk aanbreekt, vol van verandering en moeilijkheden.

De heer Frans getuigde van het vaste geloof, dat hij had in den goeden invloed, dien de drieeenheid: Nederland-Oranje-Indonesië, zal kunnen uitoefenen om de oplossing van het koloniale vraagstuk, dat een wereldvraagstuk van de eerste orde is, te leiden in de richting van menscheidsidealen, waardoor deze drie-eenheid, in internationalen zin en in het kader van den tijd, vooraan kan staan, als een lichtend voorbeeld der volken.

Dr. W. G. N. v. d. Sleen hield vervolgens een voordracht met lichtbeelden over zijn jongste reis door Nieuw-Guinea (**). Met groote belangstelling werden vooral de uiteenzettingen gevolgd over het Digoelkamp, van welks woningen, arbeid, scholen enz. fraaie lichtbeelden een goeden indruk gaven.

Belangwekkend was het zijn tocht door de oerwouden te volgen, waarop hij vele malen stilstond om een indruk te geven van de bewoners van het eiland.

In de pauze heeft de Koningin-Moeder zich geruimen tijd met den heer Frans en zijn echtgenoote onderhouden.(***)"

⁂

Ook de, aan deze uitvoering voorafgegane Boeatan-tentoonstelling van Ikat-weefsels uit den Timor archipel, in de zalen der vereeniging „Oost en West" K. Voorhout 6 te 's Gravenhage, is niet zonder succes gebleken, ofschoon ook daar 't bezoek drukker had kunnen zijn. De paar honderd personen, die gekomen zijn, waren echter vol belangstelling en zullen zeker den welverdienden roem der fraaie weefsels verder verspreiden. Er zijn ook een tiental doeken verkocht en de overigen zullen nog eenigen tijd in Boeatan te zien en te koop zijn, tot zij in 't begin der volgende maand naar Antwerpen gaan ter opluistering van de Boeatan-afdeeling in het Nederlandsche Paviljoen op de Internationale Koloniale Tentoonstelling aldaar, waar ze zeker bizonder de aandacht zullen trekken.

⁂

Naar aanleiding der Vredestentoonstelling in de Gravelijke zalen op het Binnenhof te 's Gravenhage, die thans geëindigd is, werd de opmerking gemaakt, dat „Boeatan" er ook vertegenwoordigd had moeten zijn, daar immers wederzijdsche belangstelling, en daadwerkelijke waardeering, in Oost en West, van elkanders beste hoedanigheden, welke zich vooral uiten in de Volkskunst, een groote schrede nader kon brengen tot den algemeenen vrede.

Het Indische Monster.

Zoo luidt de titel van een alleraardigst jongensboek door den populairen journalist-letterkundige *Jan Feith*, met een honderdtal allerkoddigste teekeningen van den schrijver, dat stellig ook door meisjes en zelfs door volwassenen met graagte zal worden gelezen, want, hoewel 400 bladzijden dik, is 't van het begin tot het eind, zóó onderhoudend geschreven ,dat men, eenmaal beginnen met lezen en lachen, er niet mee uitscheiden kan. Daartoe werkt ook mee, dat het boek typografisch zoo uitstekend is verzorgd door den uitgever *R. J. Goddard „Boek en Periodiek"* te 's-Gravenhage. De mooie, duidelijke lettersoort ,goede indeeling en fraaie illustratie vormen te zamen een artistiek geheel, dat een bijzonder cachet heeft. En dit alles verheugt ons te meer, waar 't hier een *„Indisch"* boek voor de Nederlandsche jeugd geldt, waarvan de voorraad in ons land, dat toch reeds drie honderd jaar lang zoo nauw met Indië in verbinding staat, nog maar bitter klein is, hetgeen zeker mee oorzaak is, dat ons volk zoo weinig afweet van het zooveel grootere, Tropische deel van het Rijk. Jong geleerd, is immers: oud gekend en geliefd.

Ook K. de R. schreef als beoordeeling onlangs in „Het Vaderland":

„Jan Feith, die jaren geleden al verschillende boeken schreef, welke nog steeds even graag gelezen worden en reeds menigen herdruk ondergingen, heeft zich in dit jongste geestesskind nog verre overtroffen.

„Want *Het Indische Monster* is een ideaal mengelmoes van de allerzotste fantasieën, halsbrekende avonturen en..... boeiende wetenschap. De schrijver geeft — als een handig dokter — zijn jonge lezers bij kleine lepeltjes tegelijk en met een lekker slokje toe, allerhand wijsheid naar binnen. Het is, voor niemand meer een geheim, dat Jan Feith, de hoofdredacteur van *De Indische Post*, onze Oost een warm hart toedraagt. Dat warme hart komt in dit boek steeds om een hoekje kijken; en om een ander hoekje gluurt zijn groote kennis van het land, dat hem zoo lief is en waar hij een deel van zijn leven heeft doorgebracht."

Ja, zulke liefde werkt aanstekelijk en terecht wordt dan ook opgemerkt:

> „Ieder, die iets voor Indië voelt, zal den schrijver dankbaar zijn, dat hij zijn geestige en vlotte pen in dienst stelde van dat land, zoo rijk aan overleveringen en sagen. De kinderen leeren spelenderwijs hun aardrijkskunde; zij lezen hier van interessante volksgebruiken, machtige bouwwerken en onverwoestbaar bijgeloof; hun belangstelling voor onze prachtige Oost wordt er door gewekt. Wat een brave lobbes maakte hij soms van het reusachtig gedierte en hoe zeldzaam geestig zijn o.a. prof. dr. von Untermeyer en oom Harry in beeld gebracht! Een kleine kaart van Java, een krabbel van een vuurspuwend gebergte, een schets van den Boroboedoer — zij verhoogen alle nog de groote waarde van dit boek voor de jeugd."

Al dadelijk, toen wij op den omslag de afbeelding zagen van het voorwereldlijke dier, werden wij herinnerd aan de film *Warta Sari* van het Nederl. Zendingsgenootschap, welke de reuze-hagedis van 7 meter lang vertoont, die alleen nog maar op het zoo goed als onbewoonde eilandje Kom.do, dicht bij Flores leeft. Deze moet den schrijver geïnspireerd hebben voor zijne allerleukste verhalen over den Brantosauris, die gelukkig als een goedige lobbes wordt voorgesteld, anders zouden wij vreezen, dat menige Hollandsche lezer — en niet alleen de jeugdige — die toch reeds griezelt voor alle Indische beesten, waarvan zij wel eens gehoord hebben, zich zullen geen verbeelden, dat men, op Java b.v., dergelijke monsters dagelijks tegenkomt.

Maar der kinderen zin voor humor zal hierbij gelukkig ook wel zegevieren.

***

Dit boek brengt ons een ander, ook heel mooi, Indisch Kinderboek in herinnering, geschreven en rijk geïllustreerd door de bekende Zweedsche schilderes Thera de Kleen, die eenige jaren geleden in Ned.-Indië heeft gereisd en gewerkt. Toen wij dat boek zagen en bewonderden, dachten wij dadelijk: waarom is iets dergelijks nooit in het Hollandsch verschenen? Thans komt wederom de gedachte bij ons op: maar, wie weet, misschien kan wel eens voor eene goede vertaling er van, met dezelfde illustraties, een even goede en ondernemende uitgever gevonden worden, als die van „Het Indische Monster".

(*) Eerst het Nederlandsch Volkslied en daarna een oud en een modern Timoreesch lied.

De muziekinstrumenten zijn thans in Heulstraat 19 te 's-Gravenhage tentoongesteld.

(**) Op de hem eigene, zeer onderhoudende, en bij het publiek inslaande wijze. Red.

(***) Maar ook met Dr. van der Sleen en de bestuursleden van Boeatan, die H. M. verwelkomd hadden en groote erkentelijkheid betuigden voor dit herhaald, zeer gewaardeerd bewijs van warme belangstelling in Indië. De dochter van den heer Frans bood H. M. een ruiker aan van oranje en blauw gekleurde, exotische bloemen (Strelitta). Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Opium—Morfine, heroïne en cocaïne.

Jhr. B. de Jong van Beek en Donk voorspelt in *De Loc.* (25/1, blz. 29) dat de Opiumcommissie te Genève zich in het begin van 1930 minder met de bestrijding van het *opium-rooken* zelf zal bezig houden dan wel met den strijd tegen de uit opium en cocabladeren afgeleide verdoovende middelen, zooals *morfine, heroïne* en *cocaïne*. Het feit, dat de enquête-commissie van den Volkenbond inzake het opiumschuiven in het *Verre Oosten* en de beste methoden tot beteugeling van misbruiken, nog steeds haar onderzoek ter plaatse voortzet en dus natuurlijk nog geen rapport heeft uitgebracht, zal ongetwijfeld de opiumcommissie in deze zitting van een eenigszins grondige bespreking van den toestand in het Verre Oosten met betrekking tot het opium-rooken afhouden. Zij zal thans, zooals in de meeste harer vorige bijeenkomsten, haar aandacht wel concentreeren op de naar veler meening *veel ergere kwaal* van het gebruiken van de bovengenoemde verdoovende middelen, een sociale ziekte die in het „beschaafde" Europa en in de Ver. Staten van Amerika begonnen is, doch tegenwoordig ook in Zuid-Amerika en in zoowel het Nabije als het Verre Oosten zich meer en meer schijnt uit te breiden. De verpesting van China met verdoovende middelen, uit opium en coca afgeleid, schijnt zelfs zoo ernstig te zijn, dat dit voor de Chineesche regeering de reden is geweest, om de enquête-commissie van den Volkenbond, die onlangs op Java is geweest, niet in China te willen ontvangen, nadat de Volkenbondsvergadering van 1928 het Chineesche voorstel verworpen had, dat die enquête-commissie niet slechts feiten en oordeelvellingen inzake het opium-rooken zou moeten verzamelen, doch ook inzake morfine, cocaïne en heroïne en omtrent de beste wijze, om *het Verre Oosten tegen deze gevaren zoo goed mogelijk te beschermen.*

Wij vestigen de aandacht op *De Sum. Post* (29/1 „Syrische indrukken"; 15/1, 2de bl. „De Opiumsmokkelhandel"; 27/12 „Opiumbestrijding", M. v. A.), *De Loc.* (22/1. blz. 49 „Het Verre Oosten") en het *Bat. Nwsbl.* (24/1 „Tsjang Kai Sek", Weale).

Onze Moedertaal en de Inheemsche talen.

Bij het afdeelingsonderzoek in den Volksraad is ook *de motie-Soeroso*, welke de bevordering van de kennis van de Nederlandsche taal bij de Inheemsche bevolking beoogt, ter sprake gebracht. Afgescheiden van het kostenvraagstuk betwijfelden verschillende leden of zich in de Inheemsche maatschappij wel een dergelijke behoefte aan de kennis van het Nederlandsch doet gevoelen en zij vreesden, dat door dit onderricht slechts verwachtingen zouden worden gewekt, die later toch geen bevrediging kunnen vinden. *De Sum. Post* (29/1) beziet het vraagstuk van een andere zijde. *Bevordering van kennis van het Nederlandsch in Ned.-Indië* kan *h. i.* een middel van groote beteekenis worden tot versteviging van den band tusschen het Moederland en de overzeesche gebiedsdeelen van het Rijk. Talrijke malen maakt men het mede, dat een landgenoot zich, niet zelden op uiterst gebrekkige wijze, van de Maleische taal bedient bij een onderhoud met Inheemschen, die even goed Nederlandsch verstaan en spreken als hij zelf. Het is niet alleen vermakelijk maar het is bovendien een symptoom van een onvoldoend inzicht in het vaderlandsche belang. Een hoogst leerzaam voorbeeld geeft ons *Britsch-Indië*, waar de Engelsche taal de omgangstaal van alle Inheemsche *intellectueelen* is. Daarmede wordt een band gelegd, *cultureel en economisch*, die zich nog zal doen gelden tot in verre tijden, wanneer de evolutie reeds geheel andere staatkundige verhoudingen in het leven heeft geroepen. Men denke in dit verband eens aan het voordeel, dat *Engeland* geniet door de omstandigheid, dat het Engelsch de landstaal is geworden van de Ver. Staten, en aan de belangrijke rol, die het bescheiden *Spanje* in den raad der volkeren speelt, omdat het Spaansch een wereldtaal is gebleven.

In het *Soer. Hbl.* (21/1, 2de bl. „Kennen wij onze talen?") wordt de meening verkondigd, dat de oorzaak van de jongste moorden in Java's Oosthoek voor een deel te zoeken was in het feit, dat de jongeren onder de geëmployeerden niet voldoende op de hoogte zijn van de taal, welke de hun ondergeschikte *koelies* spreken, waardoor zij niet dàt contact hebben, dat toch zoo dringend noodzakelijk is, om den arbeid regelmatig te doen verloopen. Waar reeds goede woordenboeken voor *Maleisch* en *Javaansch* bestaan, laat dit ten opzichte van de *Madoereesche taal* nog veel te wenschen over. Een woordenboek van het Hollandsch in het Madoereesch ontbreekt geheel. Taalkennis is voor de rust in Indië van zeer groot belang. Op meerdere uitgaande schepen werd reeds door passagiers een cursus in het Maleisch gegeven, waardoor nieuwaangekomenen zich eenigermate in de landstaal konden uitdrukken. *Vaste cursussen aan boord* zouden zeker groot nut kunnen afwerpen.

De Loc. (21/1, blz. 18) geeft een verslag van de „Lezing-N. Beets te Weltevreden" over „De Nederlandsche Stam in zijn worsteling in de Ver. Staten van Amerika".

Mr. Fruin over de Vaderlandsche Club.

Het *Bat. Nwsbl.* bevat het afdeelingsverslag van den Volksraad (22 en 23/1), de Memorie van Antwoord (24 en 25/1) en het verslag van de zittingen van den Volksraad (24 t/m. 28/1). De heer *mr. Fruin* beperkte zich niet tot de algemeene beschouwingen over de suppletoire begrooting-1930. Spr. releveerde het ontstaan van *de Vaderlandsche Club*, een van de belangrijkste gebeurtenissen van 1929. De linksche propaganda en de ethische regeeringskoers hebben aan de onverschilligheid der Europeesche ingezetenen een einde gemaakt. Spr. is er van overtuigd, dat de oprichting en de actie der V. C. volkomen gerechtvaardigd was en is. Spr. legde den nadruk op de noodzakelijkheid van het Ned. gezag, gebaseerd op eeuwenoude rechten en plichten, welke synoniem zijn met de Nederlandsche belangen. Indië is hervormingsmoe, meende spr. Economische mondigheid is veel meer noodig dan politieke mondigheid. De leden van de V. C. staan midden in de maatschappelijke praktijk. Spr. geloofde, dat geen vereeniging in Indië zulk een ideëel doel heeft als de V. C. Zij wil meewerken aan het scheppen van zuivere verhoudingen. Zij vormt geen blank front en wenscht niet, dat de verschillende bevolkingsgroepen vijandig tegenover elkaar zullen komen te staan. *De V. C. ziet de Nederlandsche belangen heel anders dan de Regeering.* Vandaar een scherpe critiek, welke weergeeft wat er leeft in breede kringen der Europeesche samenleving. Die critiek richt zich op de regeeringskoers. Spr. verklaarde nadrukkelijk, dat ieder denkbeeld van *persoonlijken hoon* hem volkomen vreemd is en gaf — na een discussie met den Regeeringsgemachtigde — gevolg aan het hem gedane verzoek door o.m. te verklaren de geïncrimineerde woorden door hem op de vergadering van de Vaderlandsche Club op 8 Jan. gebezigd (over de afwezigheid van de G. G. bij de Coen-herdenking) onvoorwaardelijk in te trekken. De heer *Kieviet de Jonge*, de regeeringsgemachtigde, dankte den spreker voor zijn verklaring, waarmede de Regeering genoegen nam.

Wij verwijzen naar de *Deli Crt.* (28/1 „Naar aanl. van de Coen-herdenking"; 1/2 „Zwenkingen in de politiek", Van Bart), *De Loc.* (24/1, blz. 15 en 19 „De eerste Provincie"; blz. 29 „Bij een begin"), het *Bat. Nwsbl.* (25/1 „Verbijsterend"; 27/1 „Belastingvoorstellen"; 28/1 „Het incident") en de *Java-Bode* (24/1 „Flinker geluid"; 28/1 „Het incident").

De openlegging der Daïrilanden.

De aanleg van den Daïriweg, waarvoor de H. V. A. ƒ 400.000 aan het Gouvernement bijdraagt, beteekent *de openlegging der Daïrilanden.* Een belangrijk gebied in het hart van *Noord-Sumatra* zal weer worden toegevoegd aan de reeds ontgonnen deelen. In de laatste twintig jaren zijn opengelegd: Simeloengoen, Asahan, Bila en Paneh tot Kota Pinang. In dien tijd werd de verbinding met Atjeh tot stand gebracht en Tamiang economisch bij Sumatra's Oostkust aangetrokken, terwijl verder de Karohoogvlakte, de Tobalanden en de Westkust verbonden werden, met gunstige resultaten voor geheel Noord-Sumatra. De H. V. A. zal bij Lantjang (K. M. 140) en Sidikalang (K. M. 155 van af Medan) 15 à 20.000 H.A. gronden in erfpacht krijgen, op een hoogte van 1200 tot 1400 M. gelegen en bij uitstek geschikt voor de theecultuur. Het is voor de Daïrilanden van groote beteekenis, dat naast de nieuwe groot-cultures ook jaarlijks meer dan 5000 *Tobaneezen* binnen stroomen om het nog onontgonnen land tot ontwikkeling te brengen. De *Deli Crt.* (28, 29, 30 en 31/1) waardeert den Batakker in het algemeen en den *Toba-Batak* in het bizonder. De Tobanees weet van aanpakken; hij is een vrijmoedige kerel, een brutale vent, maar in elk geval een kerel, die weet wat hij wil. En wie hem beter kent, wie hem in zijn eigen taal en zijn eigen gedachtengang te woord weet te staan, wie op zijn tijd behoorlijk de baas weet te zijn, wiens wil wet is, die weet heel wat goede eigenschappen in hem te ontdekken en te waardeeren. Een Europeaan, die de Toba Bataks beoordeelt, die jaren lang onder hen gewoond heeft en hun taal spreekt als zijn eigen, waardeert hen eigenlijk het meest om de punten van overeenstemming, die de Batak toont met den Hollander. Een lastige kerel! Maar zijn wij Hollanders zoo gemakkelijk? Een kwestiemaker en rekestrant. De Hollander geeft ook zijn vermeende rechten niet zoo gauw op. Een theologant van het reinste water, altijd strijdend over de vraagstukken van de Kerk. Een harde werker, vasthoudend en niet ter neer geslagen door tegenslag. De Batak alleen? Een vent, die zich vrij voelt en die zich niet door zijn hoofden of wie ook laat ringelooren. De Batak alleen? Een groote mond, maar iemand die met humor wel te behandelen is. De Batak alleen? Neen, dat alles is evengoed van toepassing op den Hollander als op den Tobanees, die langzamerhand de geheele wereld van Noord-Sumatra is doorgetrokken en die men overal kan vinden.

De Loc. schrijft over „De Bestuurswerving" (21/1, blz. 18), het *Soer. Hbl.* over „De mogelijkheden der verwerking van bij- en nevenproducten der rietsuikerindustrie" (22/1, 2de bl. ir. P. Honig), de *Deli Crt.* over „Lands caoutchoucbedrijf" en „De opleiding der Arbeidsinspecteurs" (30/1, Volksraad).

Legerleiding.

De artikelen van den oud-legercommandant, gep. luit.-gen. Gerth van Wijk, hebben in Indië zeer de aandacht getrokken. *De Loc.* (21/1) is van oordeel, dat zijn pleidooi alleen hen zal overtuigen, die in ons huidige gezagsapparaat zoodanige fouten aanwezig achten, dat de instelling der *militaire politie* de noodzakelijke verbetering zou moeten brengen. In het pleidooi zijn weinig gegevens, die dit tekort der tegenwoordige machtsmiddelen zouden aantoonen. Het betoog verdient echter aandacht, en te meer daar omtrent den toestand der gezagsmiddelen in 1926 mededeelingen werden gedaan, die de volstrekte ontoereikendheid daarvan wel afdoende bewezen. Dit geval leidt tot een tweevoudige conclusie: 1e. tot de vraag, of inderdaad *de weermiddelen* onder maritieme, militaire en civiele autoriteit thans zoo goed mogelijk zijn voor de handhaving der binnenlandsche orde èn voor die der neutraliteit; 2e. tot de vraag of inzonderheid in *de legerleiding* niet méér continuïteit gewenscht is. Een zoo snelle wisseling onder de commandanten van het Leger als in Indië gebruikelijk is, brengt een even snelle wisseling van inzichten mee, die aan de doelmatigheid van defensie en gezagshandhaving niet ten goede kan komen.

Onderwerpen betr. Leger en Vloot treffen wij voorts aan in het *Bat. Nwsbl.* (15 en 20/1 „De Indo-Europeesche militair"; 27/1 „Politie of Leger"; 28/1 „De Indische Defensie") en de *Java-Bode* (16, 17 en 18/1 „Onze Neutraliteitsvloot"; 25/1 „Hoofdaalmoezenier").

De G. M. C. en Ned.-Indië.

De president der *General Motors Export Coy*, de heer *James D. Mooney*, arriveerde per s.s. „J. P. Coen" te Weltevreden. De *Java-Bode* (22/1) vernam van den heer Mooney o.m. het volgende: De grondslag onzer politiek is, dat wij onze eigen belangen het beste meenen te dienen, door in de diverse landen, waar wij gevestigd zijn, een met deze landen gemeenschappelijk belang te dienen, m. a. w., wij gelooven dat, door onze vestiging in eenig land nuttig te maken voor de belangen van dat land, wij een hechte basis

leggen voor een voortdurende en gezonde ontwikkeling van ons eigen bedrijf in dat gebied. Zoo hebben wij *in Ned.-Indië een fabriek opgericht*, welke ons in staat stelt *automobielen* op de markt te brengen, die geheel en al aan de wenschen en den smaak van de bevolking in Indië voldoen. In onze organisatie geldt, dat voor elke functie de beste man wordt aangesteld, ongeacht zijn nationaliteit. Wij zijn zeer optimistisch gestemd ten opzichte van de economische ontwikkeling van Ned.-Indië in de komende 10 à 20 jaren. Ik sta verbaasd over de ontwikkeling, welke in Indië reeds heeft plaats gehad op het gebied van comfort, gemak en luxe van het moderne leven. Ik trof in Indië merkwaardige voorbeelden aan van *technische ontwikkeling* (spoorwegen, waterkrachtwerken en wegen); ook vond ik hier eenige voorbeelden van *moderne architectuur*„ die voor geene, welke ik elders ter wereld zag, onderdoen. Het is voor bezoekers van dit land zeer interessant te zien, hoe alle *Westersche methoden* en *werkwijzen* reeds zichtbaar tot uitdrukking komen.

De *Java-Bode* (23/1) bepleit een algemeene regeling voor „Automobielbelastingen."

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Wederom de gelijkstellingskwestie der Chineezen.

In verband met de komende jaarwisseling had deze kwestie wederom de volle aandacht der Chineesche bladen.

De *Sin Po* (Mal. Editie) van 5 December j.l. schrijft:

We hebben reeds gezegd dat groote veranderingen in onze staatsrechtelijke positie slechts onder drang van China gebeuren kunnen en toen de toestand in China weer wanordelijk begon te worden, gaven we reeds onze vrees te kennen over de groote mogelijkheid dat de ons beloofde gelijkstelling weer uitgesteld zal worden. Maar als het nieuwe Burgerlijk Wetboek in China op 1 Januari 1930 of op een anderen datum in dat jaar, in werking zal worden gebracht, bestaat er geen reden die de Indische Regeering, in verband met het door de Hollandsche Regeering zelf met China geteekend verdrag, veroorloven kan om die gelijkstelling uit te stellen. Al is dat uitstel voor ons zeer onaangenaam, dan beteekent het toch een goede les voor ons, n.l. dat de „schreeuwplaats", die Volksraad genoemd wordt, heelemaal geen waarde heeft en men in kwesties die betrekking hebben op de Chineezen, in de eerste en laatste instantie zijn blik op China moet richten.

Het Mal.-Chineesche blad *Perniagaän* van 5 Dec. j.l. zegt hierover het volgende:

Iedereen gelooft dat de gelijkstelling voor de Chineezen op 1 Januari 1930 in werking zal treden. Die gelijkstelling wordt als einddoel van de Chineesche beweging beschouwd en sedert een kwart eeuw is onze beweging daarop gericht. Geen wonder dus dat de verklaring van de Regeering om die gelijkstelling op 1 Januari 1930 in werking te doen treden, door ons met geestdrift werd begroet.

Onverwachts deelde „Het Nieuws" van gisteren mede, vernomen te hebben dat die gelijkstelling voorloopig zal worden uitgesteld, aangezien de Indonesiërs zich achtergesteld zullen voelen. Natuurlijk moeten we dat bericht niet dadelijk gelooven. „Het Nieuws" is bekend om zijn hatelijke houding tegenover de Oosterlingen. Ieder die hersens heeft, zal kunnen weten dat dat bericht over de gelijkstelling zoo verdraaid werd teneinde „groote deining" onder de Chineezen en verwijdering tusschen dezen en de Indonesiërs teweeg te brengen.

In verband met dat bericht van „Het Nieuws", dat zeer in strijd is met de Regeeringsverklaring in den Volksraad, hebben we verdere inlichtingen over die kwestie ingewonnen en vernamen toen het volgende:

Wegens technische bezwaren, zooals gebrek aan meesters in de rechten om de Raden van Justitie uit te breiden, zal die gelijkstelling zeker niet op 1 Januari 1930, mogelijk pas op 1 Maart 1930 in toepassing worden gebracht. Maar het is heelemaal niet juist dat de Regeering wachten zal op gebeurtenissen in de internationale politiek om den arbeid voort te zetten. De commissie die benoemd is om die kwestie te beredderen, werkt door en is zelfs met eenige leden aangevuld om vlugger klaar te komen, terwijl Mr. Vonk, voorzitter dier commissie, van zijn werkzaamheden als advocaat-generaal ontheven werd om zich geheel aan zijn taak te kunnen wijden.

In de Volksraadszitting in Januari 1930 zullen de voor die gelijkstelling noodige fondsen misschien worden aangevraagd.

Zooals men weet, gaan de Indonesische Volksraadsleden er mee accoord dat aan de Chineezen gelijkstelling wordt gegeven, alleen verlangen ze ook voor de Indonesiërs meer rechtszekerheid. (? — Red.).

Dat gelijkstelling voor de Indonesiërs veel en omslachtige voorbereidingen zal eischen, heeft ook de heer Soeroso toegegeven. Op de gelijkstelling der Chineezen zal zeker spoedig die der Indonesiërs volgen, daarom zou het van hen zeer vreemd zijn om te verhinderen dat we gelijkstelling krijgen.

Houdt door het uitstel van die gelijkstelling de Regeering haar in den Volksraad afgelegde belofte niet? Indien dat uitstel zijn oorzaak heeft in technische bezwaren, zooals ons is medegedeeld, dan neen, want de Regeering zelf heeft ongeveer als volgt gezegd: Al is China met zijn nieuwe wetboeken niet op tijd klaar, of al voldoen deze niet aan de wet op de Indische Staatsregeling, dan zal de gelijkstelling toch gegeven worden, in elk geval aan de Peranakans, hoewel misschien niet op 1 Januari, maar pas iets later.

Maar mocht onverwachts blijken dat de Regeering de door Z.Exc. den Gouverneur-Generaal en den Regeeringsgemachtigde in den Volksraad positief en beslist afgelegde belofte niet wil houden, dan zal er onder de Chineezen een groote verandering komen. We gelooven echter dat de Regeering haar belofte houden zal.

De *Keng Po* van 5 Dec. 1929 zegt, dat toen de Chineesche Regeering bekend maakte dat in haar land vanaf 1 Januari 1930 een nieuw burgerlijk recht op Westersche leest geschoeid, van kracht zal zijn en tot zoover het Gouvernement te Nangking zijn wil doorzette, de Hollandsche Regeering in der haast voorbereidingen trof om de gelijkstelling met Europeanen aan de Chineezen in Indië te geven, howel de tijd daarvoor zoo kort was.

Deze gelijkstelling zou niet alleen het nakomen zijn van de belofte van de Regeering, welke tientallen jaren uitgesteld werd, maar zou ook het verlangen van ongeveer 1 millioen ingezetenen, dat reeds een kwart eeuw heeft bestaan, bevredigen. Verder zullen volgens de Hollandsche wetten zelfs de Chineezen in Indië, zoo gauw in China een nieuw familierecht op Westersche beginselen ingevoerd wordt, *automatisch* een positie hebben als de Europeanen. De Regeeringsgemachtigde in den Volksraad verklaarde nog eens dat die gelijkstelling beslist door zou gaan, terwijl de Inlanders die ook zouden genieten, hoewel wat later.

Ondertusschen scheen de Regeering voortdurend te letten op de gebeurtenissen in China. Volgens „Het Nieuws" immers, zou de Regeering besloten hebben in verband daarmede de kwestie voorloopig te laten liggen.

Dus de Chineezen, ook zij die Nederlandsche onderdanen zijn, moeten maar wachten wat China — een land dat door de Regeeering zelf voor de peranakan-Chineezen een *vreemd* land wordt genoemd — doen zal.

Diversen.

In verband met de benoeming van de heeren Djajadiningrat en Koesoema Yoedo tot leden van den Raad van Indië wordt de eerste en met hem het Indonesische volk door de redactie van de *Bintang Timoer* gelijk gewenscht. De heer Djajadiningrat wordt beschouwd als representant van zijn tientallen millioenen landgenooten. Het blad zegt, tot zijn leedwezen hetzelfde niet te kunnen zeggen t. o. v. den heer Koesoema Yoedo, doch het hoopt dat het eens zijn meening zal moeten wijzigen over dezen Edeleer in verband met zijn verdiensten in den Raad van Indië.

Bahagia zegt dat de benoeming der heeren Djajadiningrat en Koesoema Yoedo tot lid van den Raad van Indië door heel het volk van Indonesië met vreugde zal worden begroet, want ze wijst er op dat de bekwaamheid der Indonesiërs wordt geapprecieerd. Op deze heeren rust thans een zeer belangrijke plicht, want volgens het blad hangt nu van hen de voor- of achteruitgang van Indonesië af. (Kinderlijk-naieve voorstelling! — Red.) Moge deze schoone gelegenheid door hen aangewend worden tot heil van land en volk van Indonesië.

In *Oedaya* (Den Haag) van Nov. 1929 zet de redacteur R. M. Noto Soeroto in een uitvoerig artikel de beteekenis uiteen die de woorden Indonesië en Indon. nationalisme voor hem hebben. Indonesiërs, zegt schrijver, zijn de bewoners der Indische eilanden. Men heeft het ontstaan van Indonesië te danken aan de Nederlanders en voornamelijk aan Van Heutsz, die alle Indonesische volken heeft saamgebonden. Onder „de eenheid van Indonesië" is te verstaan „de saamhoorigheid van de Indonesische eilanden en het saamhoorigheidsbesef van derzelver bewoners onder een centraal gezag (het Nederlandsche voorloopig), met behoud van de zelfstandigheid der samenstellende deelen binnen de grenzen van die eenheid." Het einddoel is niet *los* van Nederland, maar een samengaan *met* en *naast* Nederland.

„Het nationalisme zal in de naaste toekomst niet mogen rusten op den grondslag van het ras, maar op dien van de gehechtheid en liefde tot den grond."

Onder het hoofd „Recht of macht?" spreekt de redacteur Saeroen van het Mal.-Chineesche blad *Keng Po* van 3 Januari zich uit tegen een ongemotiveerd en overijld optreden tegen de volksbeweging. Verscheidene dagen zijn reeds na de huiszoekingen verstreken en nog is er geen bewijs gevonden tot wettiging van het vermoeden dat in 1930 een opstand zou uitbreken. Als er maar het minste bewijs voor geweest was, zou het wel dadelijk door de Sana-pers wereldkundig zijn gemaakt met de noodige saus er bij. Maar er zijn geen bewijzen, er bestaat zelfs geen aanwijzing. Toch duiken er in de Europeesche pers berichten op als van een binnenkort te verwachten interneering van ir. Soekarno en andere leiders en van een regeeringsverklaring dat de P. N. I. geacht wordt een gevaarlijke, dus verboden vereeniging te zijn!

De Regeering beschikt wel is waar over het wapen der exorbitante rechten en heeft vrijheid om elke politieke vereeniging, met of zonder grond — het is maar een kleinigheid — den domper op te zetten, doch schrijver heeft nog voldoende vertrouwen dat de Regeering nog niet zóó in het nauw zit, dat zij alle rechtvaardigheid op zij zal zetten en alleen het machtswapen zal gebruiken, zonder verdere overdenking.

Volgens schrijver is dat uitbreken van een opstand niet anders dan verbazend groote kletspraat. In geen enkele der doorzochte woningen is een wapen aangetroffen, zelfs geen brief, inhoudende een opwekking of opruiïng.

Schrijver is van meening dat slechts een Regeering die alle begrippen van beschaving en menschelijkheid vergeten heeft, den weg zou willen bewandelen, aangeduid in het oude spreekwoord: contra vim non valet jus (recht is niet bestand tegen macht) en van een Regeering die bestaat uit rechtgeaarde Nederlanders, kan hij zulks niet verwachten!

De vele interneeringen, begonnen met die van het I. P.-trio, tot aan de interneering der communisten en laatstelijk van Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo, hebben volgens schrijver de leering versterkt dat de beste weg voor de verzekering van rust en orde onder de bevolking *niet* die is van den bezem te gebruiken. Elke verbanning heeft slechts een rustpoos van eenige maanden opgeleverd, gevolgd door het opkomen van een nog heftiger volksbeweging.

Of het verbieden van het bestaan der P. N. I. een goed resultaat zou hebben, valt te betwijfelen. Een andere vereeniging met een anderen naam en andere leuze zal dan natuurlijk opkomen en als dat tegengegaan wordt, zal gevreesd moeten worden voor een geheime vereeniging, wat toch jammer zou wezen!

Schrijver zou er meer voor voelen indien de Regeering, na de huiszoekingen gedaan te hebben en geen bewijzen te hebben aangetroffen, de leiders dadelijk weer vrij liet en het bestaan der P. N. I. niet verbood. Het is nu toch al duidelijk genoeg te verstaan gegeven dat de Regeering geen genoegen zal nemen met het bestaan eener bedoeling om opstand te plegen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen. worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor N.-I.

Uit nr. 29 van 18 Jan.: Inleiding tot eene systematiek der Sumatra-gronden, door ir. A. C. de Jongh (welke in 1927 is begonnen). — Stamroest op enten, door M. van Boecop. — Het planten van voedingsgewassen in regenarme streken, door Tani. — Machinale vervaardiging van sigaren uit tabakafval (deze uitvinding is afkomstig van de „International Cigar Machinery Company" te Brooklyn, waarvoor 15 Nov. octrooi is aangevraagd). — Bereiding van veevoeder uit suikerriet (een uitvinding van de „Société Anonyme des Bières Bomonti et Pyramides" te Alexanderië). — Dingen die gebeurd zijn... IX, Kobus en de Salak-Olie uit Heveazaden (het vraagstuk betreffende het gebruik van Heveazaden ten behoeve van oliebereiding is reeds verscheidene jaren

orde. De Tropenplanzer en The Malaya Tin and Rubber Journal wijden er artikelen aan).

De Christelijke Onderwijzer.

Nr. 4 van 19 Febr. De Surinaamsche onderwijzer Cameron zal eenige artikelen over het onderwijs in Suriname schrijven. Ter inleiding neemt de redactie een artikel over uit „Onze Gids" het blad der Christ. onderwijzersvereeniging in Suriname. Voor hen, die weinig van de onderwijstoestanden in Suriname afweten, zullen deze ongetwijfeld medewerken om de belangstelling voor Suriname te verhoogen.

Economisch-Statistische berichten.

In nr. 739 van 26 Febr. schrijft Th. Ligthart over Beperking in de rubbercultuur en de K. v. L. Jr. over: Beperking van den Nederlandsch-Indischen Thee-oogst.

De Economist.

Afl. 2 van Febr.: Suikerindustrie en de inlandsche landbouw op Java, door prof. mr. J. C. Kielstra (een bespreking van een studie over den Europeeschen invloed op den inlandschen landbouw, door dr. G. H. van der Kolff met eenige andere publicaties tijdens het Pan Pacific Science Congres).

De Emmabode

In het laatst verschenen nummer, zonder jaartal en nummer, lezen wij een brief van den Inspecteur der Belastingen van Curaçao gericht aan de C.P.I. Maatsch. betreffende de inkomstenbelasting gedurende het buitenlandsch verlof. Om in Curaçao voor ontheffing in aanmerking te komen wordt een afwezigheid van ten minste 6 maanden vereischt).

De Indische Culturen (Teymannia).

Nr. 2 van 16 Jan.: 's wereld's kostbaarste wortel. De wilde Ginseng (ook wel genoemd menschwortel of krachtwortel, die volgens millioenen Tibetanen, Koreanen en Chineezen genezing zou brengen voor alle ziekten). — Aardwormen als plaag als anderszins, door W. K. Walton. — Het nieuwe rubberplan, door G. A. P. Weyer. — Het plan tot vorming van een internationale associatie van rubberproducten, door jhr. mr. L. H. van Lennip (uit Ec. St. Ber.)

De Indische Mercuur.

Nr. 9 van 26 Febr.: Petroleumproducten als insecten-bestrijdingsmiddel voor bladwisselende- en andere citrus-boonen, door E. R. de Ong.

De Indische Post.

Uit nr. 4 van 25 Jan.: De actie der Vaderlandsche Club. — Van een kranigen Indischen jongen. (De vioolbouwer W. A. Belle) door J. B. R.

De Indische Verlofganger.

van 28 Febr. nr. 30 wijdt een artikel (met portret) aan luitenant-generaal G. C. E. van Daalen. — Indische tijgerverhalen, door S. Kalff. — Overeenkomst met een Indisch Vorst, 87 jaar geleden, door A. Werumeus Buning (een overeenkomst tusschen den vorst van Mataram op 7 Juni 1843 met den gouv. commissaris H. J. Huskus.

Landbouw.

Verschenen is nr. 6 van Dec.: Overzicht van de productiviteit der sawahs voor padi in de residentiën Pasaroean, Malang en Probolinggo (Java), door ir. E. Vries en ir. J. H. L. Joosten (with a summary in English).

Landbouw en Veeteelt.

Uit nr. 15 van 10 Jan. Het kweeken van varens, door P. Dakkus. — Broedeieren per luchtpost naar Indië (d.w.z. van Engeland naar Voor Indië).

Uit nr. 16 van 24 Jan..: Strelitzia, door H. J. Wigman. De Engelsche naturalist J. Banks (1743—1820) noemde de plant naar de echtgenoote van Koning George III van Engeland, Prinses Charlotte Sophie van Mecklenburg-Strelitz. Ze behoort tot de familie der Musaceae of pisangachtige). — Naar aanleiding van het jaarverslag van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst over 1928, door dr. W.. Treffers.

De Mijningenieur.

Nr. 2 van Febr.: Petroleumwetgeving in verschillende landen, door ir. W. F. F. Oppenoorth. II.

De Planter.

van 29 Jan., nr. 451 heeft een artikel: Assistentenzorgen (slot).

Politiek Economisch Weekblad.

Nr. 21 van 26 Febr.: De Indologendag te Utrecht. — Stemmen uit het Oosten, die gehoord moeten worden. — Koffie-Proeffabriek in Suriname. — Zorgwekkend misverstand, door C. M. Hamaker. — Het Ethnografisch of Indisch Museum te Breda, door A. Kellenaars (sedert Mei 1926 aan de Kon. Milit. Academie verbonden). — Feuilleton: Verborgen Angels, West-Indische roman, door Ivans, XVII.

De Tropische Natuur.

Nr. 1 van jrg. XIX. Jan. Over de biologie van epiphyten, door F. W. Went (dat zijn lianen of ruimteparasieten. De schrijver geeft daarbij een foto van den Voltzberg in Suriname, gezien van de bijna onbegroeide granietplaat aan zijn voet en van Erythrina bij Paramaribo, begroeid met bromeliaceeën en varens). — Hirundo daurica striolata Temm. et Schleg., door Fr.. A. Th. H. Verbeek (dat is de Javaansche huiszwaluw).

Tropisch Nederland.

Van 24 Febr. nr. 22: Bali het gelukzalige eiland, door S. A. Reitsma. — Diepzee-onderzoek in Oost-Indië. De Snellius-expeditie, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis, II (met fraaie afbeeldingen).

De Vrijheid.

In het nummer van 11 Febr. lezen wij een artikel: De ondermijning van de openbare school in Suriname, door Insider, waarbij schrijver eindigt met de woorden, dat in Suriname (gaat) het welbewust naar een stelselmatige ondermijning van het gouvernementsonderwijs door het partijdige gouvernement zelf.

De West-Indische Gids.

Het Maartnummer (nr. 2) verscheen eenige dagen eerder ter gelegenheid van den 80-jarigen geboortedag van den secretaris der redactie, dr. H. D. Benjamins, aan wien dr. prof. J. Boeke bij zijn portret een waardeerend artikel wijdt. Aan dezen onvermoeiden strijder van Suriname's belangen zijn tal van artikelen in de groote bladen gewijd. Van den jubilaris zelf een artikel: „Sneki-Kotti", inenting tegen den beet van vergiftige slangen. — Geschiedenis van de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden in de 18de eeuw, door prof. dr. L. Knappert, Hoofdstuk II.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Nr. 3 van Maart: Paus-feest op de Kei-eilanden. — Wamal, wat het is en wat het worden kan, door pater A. Drager (Wamal ligt op Z. N. Guinea). — Vooruitgang der Celebes-Missie..

Kruistriomf. Nr. 8 van Maart: Uit onze Java-Missie. Praatjes uit Bandoeng, door J. Finkelnberg. O. S. Cr.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië. Afl. 3 van Febr.: De R.K. kerk in Ned.-Indië, door P. G. Groenen. — Leekenapostelen in Indië.

De Opwekker. Nr. 1 van Januari. Het zendingstijdschrift is zijn 75ste jaargang ingegaan. — De Protestantsche Zending op Nederl. Nieuw-Guinea 75 jaar, door F. J. F. van Hasselt.. — Het opiumvraagstuk en de Zending, door A. K. de Groot.

BOEKENSCHOUW.

Verschenen zijn: *Mededeelingen van het Deli-proefstation te Medan,* tweede serie No LXIII: Mimosa invisa, hare rol in de Deli-Tabakscultuur en hare biologie, door dr. J. Kuiper en dr. S. C. J. Jochems (with a summary in English).

Mededeeling No. 77 van de Vereeniging voor locale belangen.: Het vraagstuk der administratieve rechtsspraak, door mr. H. Westra.

Korte handleiding voor de Rooilijnpolitiek in gemeenten en regentschappen, door ir. Thomas Karsten, als mededeeling no. 76 van de Vereeniging voor locale belangen.

De Zending in Nederlandsch Oost- en West-Indië, Toelichting op de zendingskaart door dr. A. M. Brouwer met 26 afbeeldingen in den tekst, Noordhoff, Groningen. De schrijver behandelt de Protestantsche, zoowel als de Roomsch Katholieke zending, de zending onder de Oost-Indische compagnie en de nieuwe zending. Evenzoo de Nederlandsche en de buitenlandsche zending. Het uitvoerig werk kost f 1.50 afzonderlijk; de kaart staat aangegeven voor den prijs van f 3.25, f 5.25, f 9.— of f 10.—, naar gelang zij los, op carton, op linnen, of gevernist is. Met de kaart kost de handleiding f 1.25.

Batikken als versierings-techniek voor iedereen. Een eenvoudige handleiding tot het batikken op stoffen, papier, hout, leer en andere materialen, door Celine Schaake-Verkoren, 33 foto's en teekeningen, Uitg. Mij. Kosmos, f 0.75.

Java Pocket Code, The. Soerabaia Boekh. en Drukkerij v.h. Van Ingen f 10.—.

Indische Bloemen, leesboek v. d. Christ. scholen in N.I. (Geill.) door G. van Duinen en P. de Zeeuw. 3de t.m. 7de leerjaar, 60 en 70 cent. Van Goor en Zonen.

Vertellingen uit onze Oost. Leesboek voor het onderwijs der lagere school, enz. Van Dishoek, f 0.90.

Verslag van de belastingdruk op de Inlandsche bevolking in de buitengewesten. Landsdrukkerij Weltevreden, Mart. Nijhoff. f 2.50.

De strategische positie van Ned.-Indië, voordracht in het Indisch Genootschap door J. van Reede, op 24 Januari.

Suriname

Over Sojaboonen schrijft *„De West"* van 24 Januari:

„Meermalen is overwogen, of sojaboonen geen exportartikel kunnen worden voor den kleinen landbouw in Suriname. Van den heer Fairweather vernamen wij dezer dagen, dat voor dit artikel belangrijke afzet te vinden is, in West-Indië zelf. Wij herinneren ons ook, dat de Nieuwe Stem eenigen tijd geleden dit vraagstuk bij herhaling besprak. Wij hebben ons gewend tot het Proefstation. Volgens geruchten waren zaden verspreid door het Proefstation op Lelydorp en Soekadoedoek en zouden ook in den Cultuurtuin proeven met dit artikel zijn genomen.

Prof. Stahel deelde mede, dat inderdaad in den Cultuurtuin proeven zijn genomen met verschillende uitheemsche variëteiten. Verspreiding van plantzaad heeft tot dusverre vanwege het Proefstation nog niet plaats gehad. De aanplantingen op Lelydorp en elders moeten dus afkomstig zijn van zaad dat de landbouwers zelven bezaten.

Uit de zuidelijke staten van Noord-Amerika zijn acht verschillende variëteiten door het Proefstation ingevoerd. Uit Java werden vier variëteiten ontvangen, twee zwarte en twee witte.

Het resultaat van de proef is geweest, dat geen der ingevoerde variëteiten een beter beschot opleverde dan de totdusverre hier gebruikte zwarte variëteit, die waarschijnlijk jaren geleden hier is ingevoerd. Het Proefstation heeft dan ook geen aanleiding om een andere variëteit aan te bevelen dan die hier wordt gebruikt. Ten einde gegevens te bekomen omtrent de opbrengst daarvan, is in den Cultuurtuin een rijstveld, nadat dit gewas geoogst was, met sojaboonen beplant. Binnenkort zal geoogst worden en zal men beschikken over eenige productiecijfers.

Erg optimistisch was professor Stahel niet omtrent deze aangelegenheid. De groote kwestie is: voor welken prijs moet het product in Paramaribo afgeleverd worden om te kunnen concurreeren op de buitenlandsche markt?

Sojaboonen worden nog maar weinig aangeplant in de kolonie. In het begin kon men dit product in de stad koopen voor 40 cent per kilogram. Later daalde deze prijs tot 25 cent. Op Lelydorp en Soekadoedoek, waar nu de belangrijkste aanplantingen zijn, kan men op dit oogenblik het product koopen voor 16 cent. De landbouwers klagen, dat deze prijs niet loonend is. Maar het is waarschijnlijk, wil men dit product kunnen uitvoeren, dat de landbouwer zich zal hebben tevreden te stellen met een opkoopprijs beneden tien cent per kilogram. De heer Fairweather is op dit oogenblik doende om zich omtrent de marktprijzen op de hoogte te stellen. Ook hieromtrent zullen dus binnenkort nadere gegevens beschikbaar zijn.

Een eigenaardig verschijnsel is, dat op Java, waar dit product zeer goed groeit, belangrijke hoeveelheden sojaboonen worden ingevoerd. Dit zou er op wijzen, dat de aanplant weinig aantrekkelijk is.

In ieder geval mag geen enkele kans verzuimd worden en doet het Proefstation dan ook een nuttig werk, door nadere gegevens hieromtrent te verzamelen."

***

In hetzelfde blad lezen wij:

„De koffiefabriek op het Landbouw-proefstation — die langzamerhand tot een inrichting van respectabelen omvang is uitgedijd — is thans ook voorzien van silo's voor berging van zaaipadi. Deze silo's, in den vorm van hooge cementen buizen, kunnen zeshonderd balen zaaipadi bevatten, welke geruimen tijd, zonder vrees voor bederf, kunnen worden bewaard."

***

De Gouverneur heeft een commissie ingesteld met opdracht een volledig plan uit te werken voor de omzetting van het Militair Hospitaal in een burgerziekenhuis. In deze commissie zijn benoemd: tot lid en voorzitter de heer L. C. Prey, lid van den raad van bestuur, administrateur van Financiën; tot lid en secretaris de heer E. Snellen, oud-directeur van den Landbouw, lid der Koloniale Staten; tet leden J. A. P. Hille Ris Lambers, chef van den Militair Geneeskundigen Dienst, Dr. P. H. J. Lampe, geneeskundig-inspecteur, en Dr. E. R. de Vries.

In dit verband vestigen wij de aandacht op de artikelen van de heeren C. Bonne en P. Cool in *„De West-Indische Gids"*, Vijfde jaargang 1923-1924 (zesde deel), blz. 289 en 653 en op het reisverslag van Prof. P. C. Flu.

***

Op 4 Februari zou ten Gouvernementshuize een samenkomst plaats vinden, waarin een uiteenzetting zou worden gegeven van den stand der waterleiding. Dr. Weyerman zou de bespreking inleiden. Er zijn uitnoodigingen gedaan, o.m. aan de leden der Koloniale Staten en de pers.

***

De redacteur van de West heeft een onderhoud gehad met kapitein F. A. J. Moll, die op familiebezoek is in Suriname; deze is thans de oudste kapitein (in dienstjaren) van de Hollandsche afdeeling der

Koninklijke Shellgroep (tankvloot) en bestemd het commando te voeren over het nieuwste schip der maatschappij, de Mirza, met 14000 ton laadvermogen, thans in Frankrijk in aanbouw. De heer Moll was zeer verwonderd over de in Suriname bestaande toestanden op scheepvaartgebied. Zoo bijv. raakte de Oranje Nassau vast in de onmiddellijke nabijheid van het vuurschip ,dus in een gebied waar elk schip zich veilig moet voelen en waar de loods aan boord genomen wordt voor de verdere reis. Iets dergelijks is eenvoudig ondenkbaar. Niet minder verbaasd was de heer Moll te vernemen, dat in Suriname — behoudens de speciale overeenkomst welke thans gemaakt is met de Bauxite Maatschappij — in het geheel geen haven- en bakengelden worden geheven, doch alleen een matig steigergeld. Van waar die royaliteit, in zoo'n arme kolonie? vroeg hij. Overal ter wereld worden dergelijke gelden geheven ,die in de eerste plaats dienstig zijn aan een goede opneming en aan het onderhoud van de vaarwateren, waaraan in Suriname nogal een en ander hapert. Welke reden kan bestaan voor deze vrijstelling?

De West meent, dat deze opmerkingen, van deskundige zijde, alleszins de overweging waard zijn.

***

Britsch Guiana heeft een nieuwen gouverneur gekregen. Sir Godfrey Guggisberg heeft wegens gezondheidsredenen ontslag gevraagd en in zijn ptlaats is benoemd Sir Edward Brandis Denham, gouverneur van Gambia.

***

De zesde lezing van den Economisch-Historischen Leergang „West Indië in Verleden en Heden" heeft plaats gevonden op Dinsdag 25 Februari l.l. om half negen in een der lokalen van de Gemeente Universiteit. Spr. was de heer mr. dr. P. H. W. G. van den Helm, oud-gouvernementssecretaris van Suriname over het onderwerp „Suriname tijdens den slaventijd".

Wij vestigen er de aandacht op dat Prof. Dr. G. A. F. Molengraaff, die 27 Februari 70 jaar is geworden, in 1884/85, als student met Prof. K. Martin en wijlen Prof. Suringar een reis heeft gemaakt naar Suriname en de Nederlandsche Antillen.

***

Naar aanleiding van hetgeen wij in vorige nummers van dit weekblad over de afbakening van de grens tusschen Suriname en Brazilië schreven, worden ons van meer dan ééne zijde vragen gesteld, die wij niet kunnen beantwoorden. Een briefschrijver wil weten waarom de afbakening van de grens tusschen Br. Guiana en Venezuela zooveel langer heeft geduurd dan die tusschen Br. Guiana en Brazilië. Zooals wij reeds vroeger mededeelden zijn ons de rapporten der afbakening niet bekend; ze zijn ook niet te verkrijgen. De laatstgenoemde grenslijn is zeer veel langer dan de eerstgenoemde. Men zou dus mogen verwachten dat de duur van de laatstgenoemde afbakening langer zou zijn dan de eerstgenoemde.

Een ander briefschrijver vraagt wat Engeland te maken heeft met de grensafbakening met Brazilië, daar deze reeds heeft plaats gehad.

De regeeringsmededeelingen zijn in dit opzicht sober en onduidelijk. Dat er Engelschen in de commissie zitten zal verband houden met de kwestie New River of Karoeni-Koetari, die opgelost moet worden vóór men verder kan gaan.

Dezelfde briefschrijver wil weten of de Engelschen na Barrington Brown's ontdekking van de New River, de bronrivieren van de Corantijn hebben geëxploreerd. Berichten daaromtrent zijn ons niet bekend, maar wij moeten wel aannemen dat die latere exploratie heeft plaats gehad. Op de jongste kaart van Britsch Guiana — die van 1924, te vinden o. a. in *„Report of the British Guiana Commission"* van April 1927 — worden n.l. enkele zijrivieren van de New River met name genoemd, wat — als wij het ons wel herinneren — niet het geval was op de kaart van Brown.

Op de bovengenoemde kaart van 1924 wordt de New River, evenals bij Brown, afgebeeld als een belangrijker rivier dan de Koetari-Koeroeni, zooals ook de bevinding was van de expeditie-Stahel.

Wij willen er hier nog even op wijzen dat volgens de exploratie van Pater W. Ahlbrinck — zie zijn boek *„Vijf maanden in het oerwoud"* Rotterdam 1929, blz. 98—101 — de Aramatau een belangrijker rivier is dan de Koetari.

Curaçao

Een afdeeling.

Wij gunnen een ander gaarne het licht in de oogen, en kunnen ons daarom erin verheugen, dat, zooals de *Amigoe* meedeelt, op Curaçao een afdeeling van *Onze Vloot* is opgericht. Het zou ook wel erg dom geweest zijn, als men van het heet zijn van dit ijzer geen gebruik gemaakt had, om het te smeden. Maar nu moet men op Curaçao een stap verder gaan. Een afdeeling van *Oost en West* mag niet langer ontbreken. Nationaal als *Onze Vloot* en ook ten deele het *Algemeen Nederlandsch Verbond* behoort onze vereeniging, tot die, waarvan ieder Nederlander lid behoort te zijn. Wij wekken gaarne de onzen op, om het voorbeeld der leden van *Onze Vloot* te volgen, en zich in een afdeeling aaneen te sluiten.

Troepencommandant.

Volgens een bericht in de *Amigoe* is tot commandant der troepen in Curaçao benoemd kapitein Croiset van Uchelen, districtscommandant te Maastricht van de marechaussee. Wij zien daarin een bewijs, dat aan opheffing der militaire politie gelukkig nog niet gedacht wordt. Intusschen heeft het Tweede Kamerlid de heer Van Kempen aan den minister van Koloniën naar het tweede deel van het verslag Hoorweg—Bennewitz gevraagd, dat de herinrichting van de militaire en politioneele machtsmiddelen moet bevatten.

Teruggekeerd!

De heer mr. Van Dijk, procureur-generaal bij het hof van justitie, is verleden week naar Curaçao teruggekeerd, en heeft daarmee de geruchten, dat hij zou wegblijven, daadwerkelijk gelogenstraft.

Terug hoopt ook te gaan mej. Slothouwer, en wel weer naar de Bovenwindsche eilanden. Het zal hier wel zijn een kwestie van: oude liefde roest niet. Het is meer voorgekomen, dat Nederlanders graag waren op St. Martin met als arbeidsveld dit eiland, Saba en St. Eustatius. Wij meenen, dat ook mr. Schalkwijk als omgaand rechter er met genoegen één of twee jaar langer geweest is, dan voorgeschreven was. Op St. Martin zal men niet minder blij zijn, dat mejuffrouw Slothouwer terugkeert. Hartelijk hopen wij, dat zij daar met evenveel succes zal werkzaam zijn, als den eersten keer, en dat zij de vruchten op haar arbeid zal mogen zien. Het spijt ons, dat wij nu de voordracht van mej. S. in den West-Indischen leergang van het A. N. V. te Amsterdam zullen moeten missen. Voor waardige vervanging zal zeker worden zorg gedragen.

Vliegtocht.

Naar *De Telegraaf* verneemt, is op een vergadering van het comité voor den vliegtocht naar West-Indië gebleken, dat alle moeilijkheden thans zijn overwonnen — op een kleinigheid na. Aan de benoodigde f 60.000 om den tocht te financieren, ontbreken nog f 8000.

Afscheid van den heer Fruytier.

Na het telegram aan de *Amigoe* heeft de heer Fruytier nog per brief van den Kolonialen raad afscheid genomen. In de vergadering van 21 Jan. l.l. werd door den voorzitter hiervan mededeeling gedaan. De oud-gouverneur dankt in den brief de leden voor de ondervonden medewerking. De voorzitter heeft hieraan enkele vriendelijke woorden voor den heer Fruytier vastgeknoopt.

Ir. Brinkhorst.

Onlangs vermeldden wij de uitzending van den heer ir. W. H. Brinkhorst naar Curaçao. Wij vroegen, of deze uitzending misschien met de vacature van directeur van Openbare Werken zou in verband staan. De *Amigoe* heeft vernomen, dat de komst van dezen ingenieur in verband staat met het oeververbindingsvraagstuk.

Kapitein Koningstein.

Wie kent hem niet, den sympathieken gezagvoerder der „West-Indischen maildienst", en wie heeft hem niet leeren waardeeren? Na 35 jaar bij deze maatschappij te hebben dienst gedaan, was hij 23 Januari l.l. op Curaçao met de *Simon Bolivar* op zijn laatste thuisreis. De Curaçaoenaars — hier als verzamelnaam in dubbele beteekenis genomen — hebben op waardige wijze afscheid van hem genomen, en hem als blijk van erkentelijkheid een zilveren theeservies bij aankomst in Holland in uitzicht gesteld. Wij sluiten ons gaarne aan, bij de kapitein Koningstein gebrachte hulde, en spreken den wensch uit, dat hij nog een reeks van jaren van zijn welverdiende rust zal mogen genieten.

Aardig!

Zooals hier in Nederland, hebben wij ook in Curaçao eenige jeugdige radiovirtuozen. In de *Amigoe* was aangekondigd, dat een Curaçaosch kunstenaar De Lima in Baranquilla een radioconcert van eigen werk zou geven. Alle luisteraars werden opgewekt, de ooren dien avond te splitsen. Eén jongeling heeft ten slotte het geheele concert, zij het zeer zacht, kunnen opvangen. Nog aardiger lijkt ons wat *La Union* verhaalt, dat op Rio Canario iemand de eerepromotie van prinses Juliana heeft kunnen volgen, uitgezonden door Huizen.

Prof. Molengraaff.

De Delftsche hoogleeraar, prof. dr. G. A. F. Molengraaff is zeventig jaar geworden, en moet daarom het hooger onderwijs, althans als hoogleeraar, verlaten. Bijna 50 jaren is het geleden, dat de heer Molengraaff, assistent bij prof. Rauwenhoff te Utrecht, een bezoek aan Curaçao bracht, als botanicus deelnemer aan een wetenschappelijke expeditie naar onze benedenwindsche eilanden. Daarop volgden geologische onderzoekingen op de Bovenwindsche eilanden, en de geologie van St. Eustatius werd het onderwerp van zijn academisch proefschrift. In 1892 schreef prof. Molengraaff in *Vragen van den Dag*, een opstel *Nationale belangen in West-Indië verwaarloosd* over de fosfaatontginningen op Klein-Curaçao, Curaçao en Aruba, betoogende ook de noodzakelijkheid van een nader bodemonderzoek op de Bovenwindsche eilanden.

De latere ir. Molengraaff, die eenige jaren geleden op Curaçao was en verleden jaar te Delft promoveerde over *Geologie en geohydrologie van het eiland Curaçao*, is een neef van den professor.

Aruba en Curaçao.

De *Maracaibo* wordt verkocht naar.... Venezuela. Waarschijnlijk zal de dienst op Aruba worden waargenomen door de *El Libertador* van de „Koninklijke boot".

Een ander bericht meldt, dat verschillende leden van den raad een snoepreisje naar Aruba zijn gaan maken. Een stap in de goede richting. Intusschen kon een Arubaan, de heer Kwartz, nog niet eens de tweede plaats halen op de voordracht in de vacature-De Veer Abrahamsz.

Politie.

Wij vernemen, dat het ministerie van Koloniën de medewerking heeft ingeroepen van den voor twee jaar onder leiding van den heer mr. Schalkwijk opgerichten West-Indischen leergang, om den uit te zenden politiemilitairen eenigszins vertrouwd te maken met Spaansch en Papiementsch. Ook dit begroeten wij als een stap in de goede richting.

Nederlander Curaçaoenaar!

Die tegenstelling is er, zegt men, en het zal wel zoo zijn, ofschoon hierin niet overdreven moet worden. Er zijn te allen tijde genoeg Curaçaoenaars overgebleven, die het goed met de Nederlanders konden vinden, en Nederlanders, die

het best hadden in de Curaçaosche samenleving. In *La Union* heeft de heer Rib een waarschijnlijk goed bedoelde poging gedaan, om deze kloof te overbruggen. Maar wanneer hier werkelijk van een kloof sprake is, dan zal die op de wijze, als deze schrijver wil, wel nooit overbrugd worden. Hij werkt n.l. aan één kant. Aan den kant van de Nederlanders, van welke, volgens hem, velen openlijk minachting of hoogmoed jegens Curaçaoenaars aan den dag leggen, nog wel gegrond op.... men raadt het in geen tienen.... de geboorte op Curaçaoschen bodem. Dit is natuurlijk onzin. Er zijn fouten gemaakt aan beide zijden, en aan beide zijden moet men een oog hebben voor eigen tekortkomingen en voor anderer goede eigenschappen. Wij vernamen eens — om een staaltje te noemen van dat, wat de heer Rib vergeet — dat iemand, die van Curaçao niet verder dan Aruba geweest was, een Nederlander met wetenschappelijke vakopleiding toevoegde: „Zooals U in Leiden, heb ik op Aruba mijn opleiding genoten!"

Uit den Verren Vreemde

Onrust overal.

Het lijkt niet zonder nut weer eens eenige uitknipsels weer te geven, ontleend aan de dagbladen van een paar opvolgende dagen, waaruit spreekt hoe er zichtbare woeling is in vele deelen van de wereld. Indien men den blik over een ietwat ruimer tijdverloop laat gaan kan men 't aantal der punten waar zich onrust vertoont belangrijk uitbreiden. (China, Indochina, Spanje, Z.-Afr., Australië enz.) Dit geeft te denken, te meer omdat elke uitbarsting tot de ontdekking brengt dat er veel in het verborgene wordt bekonkeld en gereed gemaakt.

Wie verantwoordelijk zijn voor rust en veiligheid mogen nergens en mogen nooit denken: bij ons dreigt geen gevaar.

Berlijn. In het centrum van Berlijn hebben den 16en Febr. 's avonds op verschillende plaatsen ernstige relletjes plaats gehad. Een groote menigte communisten trok naar het gebouw van de Vorwärts en wierp er de ruiten in; ook poogden zij het gebouw binnen te dringen, wat hun echter niet gelukte. De politie dreef de menigte uiteen, die echter daarop in de nabijgelegen Friedrichstrasse weder te hoop liep. Hier werden alle taxis tegengehouden; de reizigers werden gedwongen uit te stappen, de chauffeurs werden afgeranseld en de auto's werden omgeworpen, waardoor het verkeer ernstig belemmerd werd. Twee agenten, die tusschenbeiden kwamen, werden zwaar mishandeld. De menigte poogde later nog in een schouwburg in de Behlenstrasse binnen te dringen, maar moest zich ook hier beperken tot het verbrijzelen van eenige ruiten. In het geheel werden twintig personen gearresteerd.

Den 22en zeide een telegram:

Het verder onderzoek der in het Karl Liebknecht-Huis in beslag genomen documenten van de communistische partij heeft, naar de Lokalanzeiger weet mede te deelen, allerlei nieuwe gezichtspunten geopend.

Onder de vele paperassen en brochures werd ook een document aangetroffen, dat volgens het blad een compleet „opmarschplan" van de K. P. D. en hare strijdorganisaties behelst. Berlijn zou het einddoel van een communistischen opmarsch worden, die uit alle deelen des Rijks, met name uit Midden- en Noord-Duitschland, zou worden ondernomen.

Twee dagen later lazen wij:

Na afloop van een communistische demonstratie, die hedenmiddag in het Mercedes-Paleis te Neukoelln werd gehouden, werden 15 communisten wegens het dragen van den verboden uniform van den eveneens verboden Rooden Frontstrijdersbond door de politie gearresteerd en overgebracht naar de politieke recherche.

Griekenland. De politie te Athene is een enorme communistische samenzwering op het spoor gekomen, waarin zoowel Grieksche communisten als agitatoren uit het buitenland zijn betrokken.

In het huis van den inspecteur-generaal der communistische federatie Kolozof werden bijeenkomsten gehouden, waarin plannen werden gesmeed voor een revolutie in Griekenland en op den geheelen Balkan. Bij de daar gehouden huiszoeking is materiaal in beslag genomen, waaruit blijkt, dat alle stappen van de federatie gedirigeerd werden vanuit Moskou. Uit gevonden rekeningen blijkt, dat het communistische blad Rizispastis maandelijks 40.000 drachmen ontving, en bovendien ieder lid der directie 4000 drachmen. Er werd een aantal besluiten van de federatie gevonden betreffende propaganda in leger en marine. Een aantal communisten, dat met vervalschte passen uit Duitschland naar Griekenland is gekomen, is gearresteerd. De politie heeft medegedeeld, dat nieuwe sensationeele onthullingen betreffende de communistische opstanden in Griekenland en in den Balkan verwacht kunnen worden, en dat het schijn heeft dat het middelpunt der communisten naar Athene is verplaatst, om de werking dan trapsgewijs in andere Balkan-centra te organiseeren.

Op dit bericht volgde 4 dagen later: De ambtswoning van den burgemeester van Athene was het tooneel van communistische onlusten. Met veel tumult drong een 100-tal communisten het gebouw binnen, verwoestte het meubilair en vernietigde een hoeveelheid documenten. Eerst na geruimen tijd, toen er versterking van de politie was verschenen, kon men de indringers verwijderen.

Enkele uren later verschenen zij echter opnieuw en verlangden den burgemeester persoonlijk te spreken. Wederom ontstonden ongeregeldheden, waarbij nu en dan schoten gelost werden. De politie slaagde er ten slotte in de orde te herstellen.

Den 25en Febr. drong een menigte werkeloozen, onder aanvoering van communisten, in de stad Mytilene (op 't eiland van dien naam) het raadhuis binnen en bestormde de gevangenis. De gendarmerie slaagde er ook hier in de orde te herstellen.

Rusland. Naar den 24en Febr. uit Moskou gemeld werd, werden volgens de laatste officieele opgaven in de geheele Sowjet-Unie 900 kerken, 77 synagogen en 200 bedehuizen van andere godsdiensten gesloten. De strijd tegen de kerk is na den oproep van den Paus niet verminderd.

Te Kief werd Zondag officieel het luiden der klokken verboden, terwijl de kathedraal van den H. Wladimir werd gesloten.

Over de uitroeiing van den stand der kleine heereboeren, de klasse der koelaki, werd uit *Odessa* gemeld, dat honderden koelaki uit hun huizen gezet zijn en hun bezittingen aan de kolchozy zijn overgedragen. Alleen in de streek Tsjerwonno-Powstanets zijn in drie dagen honderd koelaki uitgezet. De koelaki krijgen drie dagen om hun heil elders te zoeken. Met ingang van 1 Februari is het geheele Dongebied aaneengesloten gecollectiviseerd; de koelaki zijn dan ook daar verdreven.

Mexico. Vier studenten werden gedood en zeven gewond in een gevecht met boeren in den Staat Gueretaro. De studenten, die met een geologisch onderzoek bezig waren, werden bij vergissing voor missionarissen aangezien.

(Als 't missionarissen waren geweest zou de moord dus overeenkomstig de bedoeling zijn geweest.)

San Domingo. In het noorden van deze republiek (eiland Haïti) is in verband met de komende verkiezingen een revolutie uitgebroken. De president van de republiek, Vasquez, heeft het opperbevel over de der regeering trouw gebleven troepen op zich genomen. Men zegt, dat het den revolutionnairen reeds gelukt is de vesting Santiago, waarin president Vasquez en vice-president Alfonseca bescherming hadden gezocht, te veroveren en dat zij van daaruit naar het Zuiden zijn getrokken en thans opmarcheeren in de richting van de hoofdstad.

Dit bericht werd al spoedig gevolgd door de mededeeling van voortgezette successen van de opstandelingen. Hun leider, generaal Urena, deed zich tot president der republiek uitroepen. Den 3en Maart heeft hij als zoodanig reeds de regeering aanvaard.

Britsch-Indië. 23 Februari hebben te Una in den Staat Junagadh ernstige botsingen plaats gehad tusschen Hindoes en Mohammedanen. Dientengevolge is de staat van beleg afgekondigd tot Woensdag d.a.v. Van de zijde der Hindoes wordt medegedeeld, dat bij de relletjes ongeveer 125 Hindoes zijn gewond, terwijl eenige winkels en magazijnen van Hindoes door de Mohammedanen zouden zijn geplunderd en in brand gestoken.

Een telegram uit Jalgaon (Bombay) meldde dat het daar tot wonderlijke tooneelen in de rechtzaal is gekomen.

Betoogers, die tijdens de behandeling van een proces tegen bommenwerpers lastig werden, moesten in hechtenis worden genomen en toen de onrust nog niet bedaarde, moest de politie de blanke sabel trekken.

Terzelfder tijd is, volgens een bericht uit Lahore, in Amritsar tijdens een academisch feest door onbekende personen een bom geworpen. Daarbij werden 11 personen gewond. De politie vermoedt, dat deze aanslag in verband staat met het feit, dat twee dagen voor de feestelijkheden 2 vreemdelingen te Amritsar zijn aangekomen.

De groote campagne van lijdelijk verzet, noncoöperation, of burgerlijke ongehoorzaamheid, onder algemeene leiding van Gandhi, zal eerstdaags in geheel Britsch-Indië tegen de overheid beginnen.

Jeruzalem. De onveiligheid in het district ten noorden van de stad Jeruzalem duurt voort, ondanks maatregelen op groote schaal van de militaire politie om een lastige rooverbende in die streek te omsingelen. In de afgeloopen week zijn overdag en 's nachts tal van beroovingen gepleegd. De bandieten konden steeds met hun buit ontkomen.

Afganistan. Uit Pesjawar wordt gemeld, dat de opstand der Sjinwaris door de Afgaansche regeeringstroepen is neergeslagen. De regeering te Kaboel kon zoo snel en succesvol optreden, doordat zij reeds in de eerste dagen van Februari berichten had ontvangen van den voorgenomen opstand der Sjinwaris en daardoor tijdig tegenmaatregelen kon treffen, voordat de opstandelingen in de gelegenheid waren grootere strijdkrachten te concentreeren.

Verzoening tusschen Arabië en Irak.

Koning Feisoel van Irak en Sir Francis Humphreys, de Britsche hooge-commissaris in Irak, zijn naar de Perzische Golf vertrokken, waar een Engelsch oorlogsschip op hen wacht, aan boord waarvan koning Feisoel en Ibn Saoed, de koning van Hedzjas, een conferentie zullen houden. Het voornaamste doel er van is het vestigen van hartelijke persoonlijke betrekkingen tusschen deze twee Arabische koningen. De belangrijkste politieke vraagstukken zullen behandeld worden in een conferentie van geaccrediteerde vertegenwoordigers der twee partijen.

Om de beteekenis van dit bericht eenigszins tot haar recht te doen komen, brengen wij 't volgende in herinnering.

Na den oorlog werd Feisoel's vader Hoesein als koning van Hedzjas onafhankelijk van Turkije en als zoodanig door Engeland gesteund. Hij kon zich echter niet handhaven op zijn troon, toen Ibn Saoed tegen hem in opstand kwam en zelf den troon besteeg. 't Spreekt van zelf dat Feisoel, koning geworden van het naburige Irak, bleef ijveren voor den terugkeer van zijn vader naar Hedzjas. Hierdoor is er een reeks van conflicten geweest, o. w. ontmoetingen van gewapende benden bij de wederzijdsche grenzen. De Britsche hooge commissaris in Irak, dat een Engelsch mandaatgebied is, en de Britsche zaakgelastigde in Hedzjas hebben zich beijverd een toenadering tusschen de twee buurvorsten te bewerken. Zooals thans gebleken is, is Hoesein tot het inzicht gekomen, dat zijn kans op terugkeer als verkeken moet worden beschouwd, en heeft ook Feisoel zich nu tot een verzoening met Ibn Saoed laten vinden, die zijnerzijds blijde is een einde te zien komen aan het geharrewar in het grensgebied. Een moeilijke vraag was nog: waar bijeen te komen? Geen van beiden wilde tot den ander gaan. De oplossing is nu gevonden: op een Engelsch oorlogsschip in de Perzische Golf.

Ook dit bericht is een vredesklank.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Apeldoorn.

26 Februari hield de afd. haar jaarvergadering. De verslagen en het financieel overzicht worden later afzonderlijk vermeld. Hierover kan dus gezwegen worden. Na de huishoudelijke zaken gaf de heer F. A. Erkelens Azn. zijn lezing met een lange serie lichtbeelden over: „De Suikerindustrie op Java." Het geheele veld van dit uitgebreide onderwerp werd doorloopen — waardoor het echter maar kon blijven bij aanstippen. Niettemin bleek daar wel uit de geweldige omvang van dit bedrijf, eenig door zijn streng doorgevoerden wetenschappelijken opzet.

Door samenloop van omstandigheden was de opkomst bedroevend.

3 April in Minerva-theater: Filmavond.

HET BESTUUR.

Afdeeling Amsterdam.

De Raad van Beheer der Kon. Ver. ,,Koloniaal Instituut'' stelt voor de leden onzer Vereeniging een aantal kaarten beschikbaar voor de op *Woensdag 12 Maart* door den heer Dr. H. J. Lam, plantkundige aan het Herbarium voor Systematische Botanie te Buitenzorg, te houden lezing met lichtbeelden over het onderwerp ,,Ervaringen en gedachten van een bioloog in en over den Indischen Archipel''.

Zij die van deze uitnoodiging gebruik willen maken, gelieve een kaart aan te vragen bij den secretaris der afdeeling L. D. Petit, Van Breestraat 21, Telefoon 22490.

Jaarverslag der afdeeling over 1929.

Alweer een Vereenigingsjaar waarop Bestuur en leden dezer Afdeeling zeker met voldoening terug zullen zien. Het Bestuur heeft toch in het afgeloopen jaar getracht „elck wat wils" te geven, en meent daarin, dank zij de medewerking van andere Vereenigingen geslaagd te zijn.

Vrijdag 8 Februari werden de leden onzer Afdeeling in de gelegenheid gesteld de causerie bij te wonen van den kapitein-luit. ter zee *J. Th. Fürstner* over Nationalisme en Communisme in Nederlandsch-Indië, het was een avond georganiseerd door de „Nationale Unie".

De Woensdag daarop, n.l. 13 Februari waren wij de gast van den Raad van Beheer der Kon. Vereeniging „Koloniaal Instituut" en maakten wij kennis met de uit ethnografisch oogpunt zoo belangrijke „Mataramfilm", opgenomen door Tassilo Adam. De film werd ingeleid door prof. J. C. van Eerde.

Vrijdag 15 Februari hield *Dr. F. D. K. Bosch*, chef van den Oudheidkundigen dienst in Nederlandsch-Indië, voor onze leden en die van de Vereeniging van „Vrienden der Aziatische Kunst" en die van de Mij. „Arti et Amicitiae" eene boeiende voordracht over „Hindoe-Javaansche Kunst".

Vrijdag 22 Febr. hadden onze leden weer het voorrecht de gast te zijn van den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut en wel ter bijwoning van eene lezing met lichtbeelden door Dr. V. J. Koningsberger, directeur van het Suiker-Proefstation te Pasoeroean over „De rietverdeeling en het entomologisch onderzoek in het proefstation voor de Java-suiker-Industrie".

In Maart stak het Bestuur zijne voelhorens eens uit om te weten of een Indische tooneel- en muziekavond genoeg belangstelling zou trekken. Dit geschiedde per circulaire aan de leden, waarin verzocht werd vóór een bepaalden datum op te geven hoeveel plaatsen men wenschte te reserveeren, welke plaatsen bij uitzondering (daar principieel nooit entrée gevraagd wordt) berekend werden (in verband met de zeer hooge kosten) tegen f 1 per stuk. Het resultaat was dusdanig, dat de avond georganiseerd kon worden en dank zij de zeer gewaardeerde medewerking van mevrouw Naessens had de uitvoering op Woensdag 27 Maart plaats. De zaal van het gebouw van den Werkenden Stand was zoo goed als geheel gevuld en door samenwerking met de Indische Club kon zelfs na afloop een zeer geanimeerd bal gehouden worden.

Vrijdag 12 April hadden wij ons gecombineerd met de Hollandsche Film-Universiteit en konden onze leden tegen betaling van 20 cts. (belasting) de 5e filmvertooning (geheel gewijd aan Indië) van deze Vereeniging meemaken.

7 Mei was voor onze Afdeeling een zeer bijzondere avond, toen vervulde n.l. de Directie van de Kon. Paketvaart Mij. de rol van gastvrouwe en zij deed dat op haar zoo bekende wijze. De groote aula van het Koloniaal Instituut was tot in de uiterste hoeken bezet en de rijk voorziene buffetten waren opgesteld in de prachtige marmeren hal. De avond was gewijd aan de film „Tropisch Tourisme" in opdracht van de Kon. Paketvaart Mij. vervaardigd door den heer J. A. Ochse. Begeleid door passende muziek, welwillend aangeboden door ons lid, den heer P. Meyer, directeur van ,,The Dutch Gramophone en Radio Works" maakten wij een reis door bijna geheel tropisch Nederland, maar kregen tevens een indruk van de machtige onderneming en organisatie van de Paketvaart Mij.

Dinsdag 21 Mei gaf de heer *Dr. H. 't Hoen* voor onze leden in de Koningszaal van „Artis" eene lezing met lichtbeelden over „De huisdieren in Nederlandsch-Indië en de plaats die zij innemen in het economisch leven der bevolking".

Het winter-seizoen werd ingezet met eene lezing met lichtbeelden, sesando-muziek en zang door den heer C. Frans met vrouw en dochter.

Voor deze gelegenheid (dankbaar maken wij hiervan melding) was de groote aula van het Koloniaal Instituut ons welwillend ter beschikking gesteld. Uitgebreide verslagen hebben over deze in alle opzichten zoo sympathieke lezing in de couranten gestaan, wij kunnen dus hier volstaan met deze verwijzing maar alleen hier even vastleggen, dat het wel een zeer bijzonder moment was, dat deze avond besloten werd door het spelen van het Wilhelmus op de Timoreesche muziek-instrumenten, staande aangehoord door alle aanwezigen. Het was een mooi en waardig slot van dezen interessanten avond.

Trachtend zooveel mogelijk afwisseling in ons programma te brengen, wendde ons Bestuur zich tot Dr. A. L. J. Sunier, directeur van het Kon. Zoölogisch Genootschap „Natura Artis Magistra" met de vraag, of onze leden onder zijne zoo bij uitstek deskundige leiding de dierenverzameling eens konden bezichtigen.

Tot onze groote voldoening verklaarde Dr. Sunier zich gaarne bereid en zoo gebeurde het dan op Zaterdag 12 October des namiddags 2 uur dat een betrekkelijk klein aantal onzer leden zich aan den ingang van den tuin verzamelden. Zij, die aan den rondgang deelnamen zullen zich zeker met genoegen de deskundige en geestige leiding herinneren.

Dinsdag 12 November had de eerste lezing plaats van den door het Nederlandsch Verbond in samenwerking met 8 andere Vereenigingen zoo breed opgezetten Economisch-Historischen Leergang over: „West-Indië in verleden en heden". Prof. Dr. H. Brugmans behandelde het onderwerp „De ontdekking van Amerika en de economische gevolgen daarvan voor Europa". In de aula van de Universiteit was geen plaatsje onbezet.

Woensdag 13 November bevestigde de Directie van het Rembrandt-Theater haar roep als gastvrouw en kregen al onze leden eene uitnoodiging tot het bijwonen van eene eere-voorstelling van het belangrijke filmwerk Bali, opgenomen door Lola Kreuzberg. De heer C. Lekkerkerker, archivaris van het Bali-instituut verplichtte ons allen zeer met een korte inleidindg en toelichting.

Dinsdag 26 November had de tweede voordracht plaats van den Economisch-Historischen Leergang. De heer L. C. Vrijman behandelde het onderwerp „De Slavenhandel."

Vrijdag 29 November vertelde prof. P. C. Flu ons in de groote aula van het Koloniaal Instituut van de pestbestrijding in Nederlandsch-Indië. Zijn lezing werd verduidelijkt door eene even interessante als leerrijke film. De zaal was voor een groot deel gevuld met verpleegsters uit de verschillende ziekenhuizen, die een dankbaar gebruik hadden gemaakt van de ruim verspreide invitaties.

10 December hield de heer C. K. Kesler als derde spreker in de serie „West-Indië, heden verleden" een lezing over „De zeerooverij".

Hiermede werd het vereenigingsjaar gesloten. Het organiseeren van al deze lezingen en voordrachten is slechts een klein onderdeel van het werken van

ons Bestuur. Het is toch met een voldoening, dat wij hier kunnen mededeelen, dat onze afdeeling zich een plaats heeft weten te veroveren in de Amsterdamsche Gemeenschap, dat zij een vraagbaak is geworden, want er gaat toch bijna geen dag voorbij of er komen brieven met vragen in verband met onze Koloniën.

Ook het spreekuur van den secretaris (elken Maandag tusschen 11.30 en 1 uur in het gebouw van de Amsterdamsche Burgerwacht) mag zich in een steeds drukker bezoek verheugen en menigeen heeft aan dat spreekuur eene positie in Indië te danken.

Ook van buiten Amsterdam werd vaak onze hulp onze medewerking ingeroepen bij het organiseeren van propaganda-avonden, voor het houden van lezingen, bij het geven van wajang-voorstellingen.

Of wij op dezen weg kunnen doorgaan, of wij onze werkzaamheden nog verder kunnen uitstrekken? Het hangt geheel van onze leden af. Nogmaals herhalen wij hier dat indien ieder lid als blijk van waardeering voor het hem geboden in eigen omgeving propaganda voor onze Vereeniging maakt, er op wijst hoeveel zij geeft, het leden-aantal zou in korten tijd verdubbeld kunnen zijn en haar bestuur zou hare vleugels wijder uit kunnen spreiden.

Ten slotte nog een woord van dank aan den Raad van Beheer der Kon. Vereeniging „Koloniaal Instituut" voor de gastvrijheid welke zij, ook dit jaar in een zoo ruime mate den leden onzer Afdeeling heeft verleend en aan de Besturen van die Vereenigingen en Lichamen waarmede wij in het afgeloopen jaar op eene zoo sympathieke wijze mochten samenwerken.

Het bestuur bestond in 1929 uit de volgende heeren: G. C. van den Wall Bake, Voorzitter; W. C. Bonebakker, Onder-Voorzitter; M. Garschagen, Penningmeester; W. Rehbock; Dr. F. W. T Hunger; Mr. Dr. W. Dijckmeester.

L. D. PETIT,
Secretaris Afd. Amsterdam.

Mededeelingen.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Jaargang 1929 „K. W."

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

VAN DE REDACTIE.

Zuidelijk Minahassa Comité.

De heeren Mr. E. E. Menten en E. H. de Vries hebben zich nog bereid verklaard in het aanbevelingscomité zitting te nemen.

„Nederlandsch-Indië."

Zoo luidt het opschrift van een fraaie, in kleuren uitgevoerde en door de Stoomvaart Mij. „Nederland" uitgegeven „folder", welke in zijn beperkten omvang een schat van gegevens bevat, o. m. ook over de kleeding in de tropen, over immigratiebepalingen, over hôtels in Indië etc. Een uitgaafje, met het eigen cachet van de „Nederland", practisch en voornaam, waarmede de Directie velen aan zich verplichten zal.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

J. Bos, landmeter 3e klasse bij het kadaster, Belmontelaan 8, Wageningen; D. M. van Zwieten, boekhoudkundig ambt. bij den Gouvernements-accountantsdient, Hugo de Grootstraat 125a, Rotterdam; W. F. Spee, onderwijzer 2e klasse O. L. O., Munnikenweg 31, Wijk aan Duin.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mr. W. N. Abell, lid van den Raad van Justitie te Soerabaja, p/a. Ned. Handel Maatschappij, Den Haag; O. B. J. van Voorthuysen, adj.-referendaris bij het departement van B.B. Stephensonstraat 12, Den Haag; A. de Joode, administrateur bij het hoofdkantoor v. d. Mil. Geneeskundigen Dienst, Laan van Nieuw Oost-Indië 130, Den Haag.

Financieele Berichten.

Opgave van het Haagsche Kantoor der Nederlandsch Indische Handelsbank N. V.

	Noteering ter beurse van Amsterdam: dd. 3/3 '30	dd 24/2 '30
Koloniale Bank	213	222
Nederl. Indische Handelsbank	153	156¼
Cert. Nederl. Handel Mij.	172	174
Nat. Bezit Alg. Ned. Ind. Electr. Mij.	315½	315
Nat. Bezit Nederl. Ind. Gas Mij.	235½	233
Alg. Explor. Mij.	179	182½
Kon. Nederl. Petr. Mij.	380	382
Rubbercult. Mij. Amsterdam	169½	188¾
Nederl. Scheepvaart Unie	173	176
Handelsverg. Amsterdam	569	578
Nederl. Ind. Suiker Unie	252	257
Deli Batavia Tabak Mij.	411½	413½
Mij. Senembah	418½	418½
Billiton Mij. 1ste Rubriek	443	—
Billiton Mij. 2de Rubriek	409½	415
Assam Thee Ondern. Malabar	368	369½
Delispoorweg Mij.	200½	202
Nederl. Indische Spoorweg Mij.	200	205

Slotkoersen op Maandag 3 Maart 1939

	Inkoop-Verkoop		Levering op termijn Inkoop Premie-Perte per maand		Verkoop Premie-Perte per maand	
Londen	12.12 7/16	12.12 11/16	—	0.01 1/16	—	0.00 15/16
Parijs	9.75	9.77	—	0.00¼	0.00¾	—
Brussel	34.74	34.76	—	0.03	—	0.01
Zürich	48.14	48.16	—	0.03	—	0.01
Milaan	13.06	13.08	—	0.05	—	0.03
Weenen	35.12	35.15	—	—	—	—

Mutatiestaat van 26 Februari '30 tot 5 Maart '30

Nieuwe Leden	Geïntroduceerd door:
Dr. H. E. Rookmaker, Groningen, Hooge der A. 10. f 5.—.	den heer Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
Dr. Eelco Huizinga, Groningen, Noorderhaven N.Z. 7. f 5.—.	
G. A. D. van der Cappelen, Utrecht, F. C. Donderstraat 45bis. f 5.—.	Mevrouw L. C. van Holk te Utrecht.
M. N. Peereboom, „De Bongerd", Diepenveer (Borgele).	Als lid van het Koloniaal Landbouw Museum te Deventer.
H. van Ankum, Oud-Superintendent van Cultuur Mijen in N.-I., Wassenaar, Schouwweg 53. f 5.—.	Eigen aanmelding.
Mevrouw de Weduwe C. Bertelman, Den Haag, Beukstraat 32. f 5.—.	
Mejuffrouw S. J. Bertelman, Den Haag, Beukstraat 32. f 5.—.	
W. Roessel, Cand. Ind. Ambt., Den Haag, Verhulststraat 106. f 5.—.	den heer W. Meijer te Den Haag.
B. J. Baars, Aerdenhout, Bentveldduinweg 4. f 5.—.	Afdeelingsbestuur van Haarlem.
J. Fijm, Soc. Georg. Cand. Haarlem, Voorhelmstraat 69. f 5.—.	
Dr. R. Huisman, Arts te Tegal f 6.—.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Rectificatie:

L. Pleisier Wzn te veranderen in: L. Pleijsier Wzn, Leuvenschestraat 69 (Belgische Park) Scheveningen.

Afschrijvingen

Dr. P. A. A. F. Eyken, Oud-Dirig. Mil. Apotheker te Malang.

Th. Havelaar, Administrateur onderng. „Tlogo" te Salatiga

Adresveranderingen

J. E. Copijn, van: Amsterdam, Weteringschans 144, naar: den Dolder (Afd. Utrecht.) f 5.—.

Raden S. Nimpoeno, Amsterdam, Jekerstraat, van: 55, naar: 69 II.

G. G. Baron v. d. Feltz, van: Apeldoorn, Gr. v. Lijndenlaan 32, naar: Amsterdam (C.) Prinsengracht 291. f 2.50 (is begunstiger).

M. L. Tijl, Administrateur s.f. „Pesantrèn", van: Kediri naar: Amsterdam, Jacob Marisplein 5. f 6.—.

J. J. Doffegnies, Den Haag, van: Wassenaarsche weg 146, naar: 2de van den Boschstraat 30.

A. Th. van Soest, Den Haag, van: Fr. Hendriklaan 119, naar: Vondelstraat 222.

A. C. van der Velden, Ass.-Resident m.v., van: Tebing Tinggi (Palembang), naar: Arnhem, Boulevard, Heuvelink 26. f 10.—.

B. Kruimer, Administrateur, Veeartsenschool, van: Buitenzorg naar: Venlo, Willemstraat 20, p.a. Valkieser. f 5.—.

F. A. V. van Opdorp, Controleur 1ste kl. P. T. T., van: Ginneken, Prinses Julianastr. 65, naar: Bandoeng, p.a., Hoofdbestuur P. T. T.

J. Th. G. van Boldrik, 1ste luitenant Art., van: Nijmegen, Evertsenstraat 5, naar: Batoedjadjar.

R. G. W. Farret Jentink, Kapitein b.d. Topografischen Dienst, van: Den Haag, Valeriusstr. 97, naar: Weltevreden.

Mr. F. Filet, Voorzitter Landraad, van: Den Haag, Laan v. Meerdervoort 335, naar: Weltevreden, p.a. Dep. van Justitie.

J. H. Statius Muller, Controleur 1ste kl. B.B., van: Den Haag, Azaleastr. 31, naar: Weltevreden p.a. Dep. van B.B.

F. B. Vodegel, Oud-Ass.-Resident, van: Den Haag Berkstr. 15, naar: Djokjakarta, p.a. W. Vogelzang s.f., „Beran".

E. M. Stok, Controleur 1ste kl. B.B., van: Seulemeum, naar: Padang.

F. de Boer, Vertegenwoordiger St. V. Mij. „Nederland", te Weltevreden, thans: Pegangsaän 15A.

A. van Dyck, Inspecteur Inl. Onderwijs, thans te Semarang.

C. J. Evers, Oud-architect B. O. W. Malang, thans Badhuisweg 33.

C. Eykelenboom, Hoofdcommies D. v. O. te Bandoeng, thans: Verkerkweg 7.

A. H. Hinsen, Cultuuremployé, thans p.a. Koffieonderneming „Klein-Getas", Hulppostkantoor Bodja, Kendal.

W. A. Laat de Kanter, Controleur B.B., thans te Barroe (Celebes).

H. van der Mooren, Kapitein Inf., thans te Malang.